Colonel DUMITRESCU M. C.
PREFECT DE HUNEDOARA

REALIZĂRI
SOCIAL-ECONOMICE
în
CADRUL UNUI JUDEȚ

— 1942 —

www.dacoromanica.ro

Colonel DUMITRESCU M. C.
Prefect de Hunedoara

REALIZĂRI
SOCIAL ECONOMICE
în
CADRUL UNUI JUDEŢ

— 1942 —

Imprimeria Jud. Hunedoara, Deva, 844—1942.

www.dacoromanica.ro

MOTTO:

Administrație: Muncă organizată în serviciul colectivității.

www.dacoromanica.ro

Închin această lucrare vredniciei fără seamăn a hunedorenilor, înțelegători ai spiritului nou de muncă constructivă.

AUTORUL

www.dacoromanica.ro

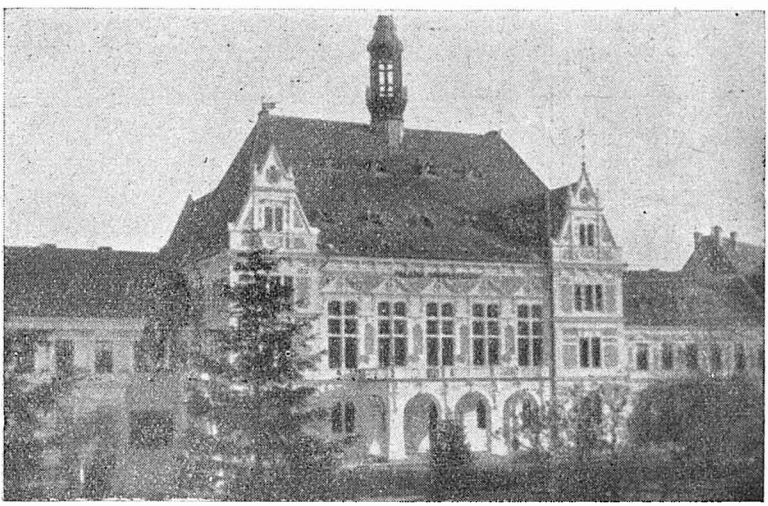

Prefectura județului Hunedoara

Clădire reparată exterior și zugrăvită în interior în 1942 cu fond bugetar județean 422,552 lei și din fondul comun al Ministerului 485,000 lei. Total 907,552 lei

www.dacoromanica.ro

ORGANIZARE

Problema organizării vieței sociale este o problemă permanentă, continuă și totdeauna situată pe primul plan.

Ea reprezintă progresul alături de civilizație, progresul nefiind altceva decât adaptarea cât mai deplină la cerințele existenței și o îmbunătățire a condițiunilor vieței omenești. Progresul implică evoluția, marcând propășirea, în vederea unui scop bine lămurit, în speță, bunastare a omului, a societății.

Organizarea vieței sociale reprezintă la fel și civilizație, deoarece prin ea omenirea a pășit peste pragul primitivității, datorită cuceririlor făcute printr'o muncă asiduă și crescândă, mai ales în privința formei de viață politică și socială. In acest sens, civilizația este legată de progres și constă în ridicarea speței umane de pe treapta comportării instinctiv-animalice la posibilitatea de autocontrol și cârmuire proprie. In această stare de civilizație omul se folosește de condițiile mediului, utilizându-le tot mai mult și se ține la nivelul progresului social. Progresul este indicele civilizației. Gradul de civilizație se cunoaște după utilizarea progresului pe latura bunurilor materiale și spirituale.

Problema organizării vieței sociale este permanentă pentrucă progresul este evoluție. Zi de zi, condițiunile de existență se primenesc, evoluiază, așa că ele se cer rânduite, organizate.

Viața individului în Stat, ca și cea a comunității poate fi sigură de liniște, dreptate și ordine, dacă această viață este organizată până în cele mai mici amănunte. Bunastare la fel va fi asigurată tot prin organizare.

www.dacoromanica.ro

Deci, condițiunea prosperității vieței, a mulțumirei, este numai organizarea.

Buna reușită a unei organizări, însă, depinde numai de adaptabilitatea individului la prescripțiile ce i se impun.

Intr'adevăr, organizarea socială nu este altceva de cât coordonarea și adaptarea activității membrilor ce alcătuesc gruparea socială, creind o unitate în manifestarea durabilă a vieței colective, ca organism superior indivizilor izolați. Organizarea socială implicând cooperarea indivizilor societății, rezultă că aceștia trebue să se supună unor anumite directive pe care să le respecte. In viața statală, aceste directive sunt legile, regulamentele, ordonanțele și dispozițiunile, care asigură buna reușită a organizărei, cu condițiunea ca și ele să fie adaptabile cerințelor, adecă necesităților. Dar, adevărata cheie a reușitei rezidă în metoda aplicărei prescripțiunilor de organizare.

Prin trecerea timpului, organizarea vieței sociale a evoluat, așa că azi, cu o privire de ansamblu, o considerăm a fi ajunsă pe una din cele mai înalte trepte ale civilizației.

* * *

Făcând aplicațiunea principiilor de organizare la viața noastră administrativ-gospodărească, constatăm că, deși în principiu am atins un înalt progres, totuși cercetând obiectiv, găsim încă multe lipsuri neîmplinite. De pe urma acestei deficiențe, suferă atât individul cât și colectivitatea. Implinirea lor cere o organizare sistematică, pentru ca în urmă înlăturarea acestor lipsuri, adecă sistemul de funcționare al organizărei, să atragă după sine bunastrare, care este izvorul liniștei, dreptății și ordinei sociale, adecă progres, civilizație.

Pornind la această acțiune, în primul rând trebuesc cunoscute nevoile principale și reale de care suferă individul și societatea, pentru ca acestea să fie împlinite mai înainte, iar apoi, pe măsura satisfacerei lor, să se treacă asupra altora și așa mai departe, până când toate acele lipsuri vor fi complectate.

www.dacoromanica.ro

La acțiunea împlinirei acestor nevoi trebue să ia parte și gruparea respectivă, adecă societatea în folosul căreia se organizează acțiunea. Cu un cuvânt, comunitatea trebue să coopereze la împlinirea acțiunei, deoarece dacă un cetățean trage folos din viața colectivă, din binele comun, este dator a-și da contribuția, a aduce colaborarea sa societăței al cărei membru este.

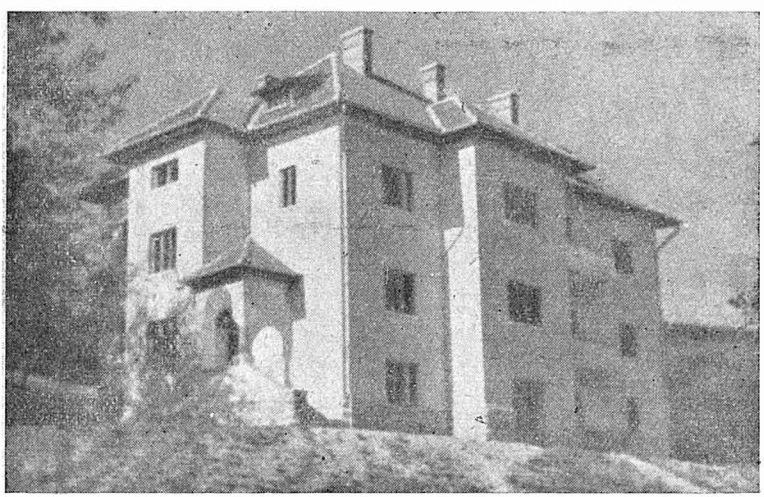

Casa de odihnă a funcționarilor județeni, situată în stațiunea balneară **Geoagiu-Băi,** *construcție începută în 1936 și terminată 1942.*

Pentru terminarea clădirei și dotare cu instalații sanitare, mobilier, etc. s'a cheltuit: din bugetul județului 22.038 lei și fondul comun al Ministerului 550.000 lei. Total 572.038 lei.

Principiile călăuzitoare la realizarea progresului sunt necesarul și utilul. Societatea nu va progresa dacă nu i se vor împlini necesitățile sale trebuincioase și folositoare. Individul, ca și societatea, nu-și pot îmbunătăți condițiunile de viață de cât numai dacă necesitățile sale absolut trebuitoare și folositoare sunt satisfăcute.

www.dacoromanica.ro

De aceia organizatorul trebue să se călăuzească numai de aceste principii în opera ce o întreprinde. Tot ce va concepe şi executa în afara acestor principii, — deşi acţiunea sa ar porni din cele mai sincere intenţiuni, — nu va da un rezultat practic, deoarece acel rezultat nu se va adapta la cerinţele existenţei şi nu va însemna o îmbunătăţire a condiţiunilor de viaţă. Un astfel de rezultat poate constitui un pas spre civilizare, dar nu va reprezenta progres.

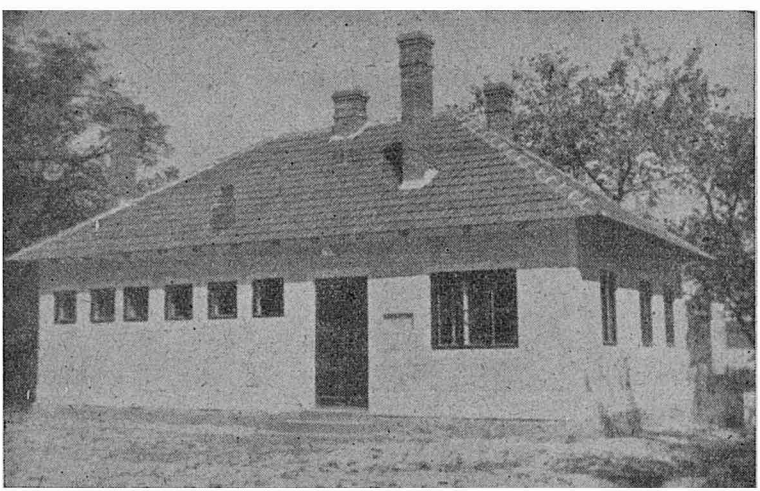

Baia populară din comuna Simeria, construită în 1942, cu instalaţie dată de Ministerul Sănătăţii.

EVALUARE:

din bugetul comunei — — — —	500.518 lei
contribuţia locuitorilor — — — —	40.000 lei
contribuţia comunei în materiale — —	150.000 lei
valoarea instalaţiei — — — — —	80.000 lei
Total — —	770.518 lei

Un exemplu:

Primăria unui oraş are prevăzută în programul său de lucrări construirea unui monumental local de teatru. De sigur, din punct de vedere civilizatoriu, acest monument de artă reprezintă o podoabă arhitectonică. Dar numai atât. Necesarul,

www.dacoromanica.ro

adecă utilul, nu va fi satisfăcut prin această realizare, atunci când cetățenii acelui oraș nu vor avea satisfăcute alte condițiuni de îmbunătățire a vieței lor, cum ar fi un apeduct, o canalizare, care lipsesc din acel oraș, deci necesități în mod real adaptate la cerințele existenței lor. Realizarea acelui teatru va fi ceva plăcut, va satisface o exigență spirituală a societății, mai întâi prin valoarea artistică a monumentului, iar apoi prin valoarea culturală a producțiunilor ce vor avea loc pe scena sa. Dar, dacă din punct de vedere spiritual această realizare va satisface utilul, — prin aceia că va contribui la

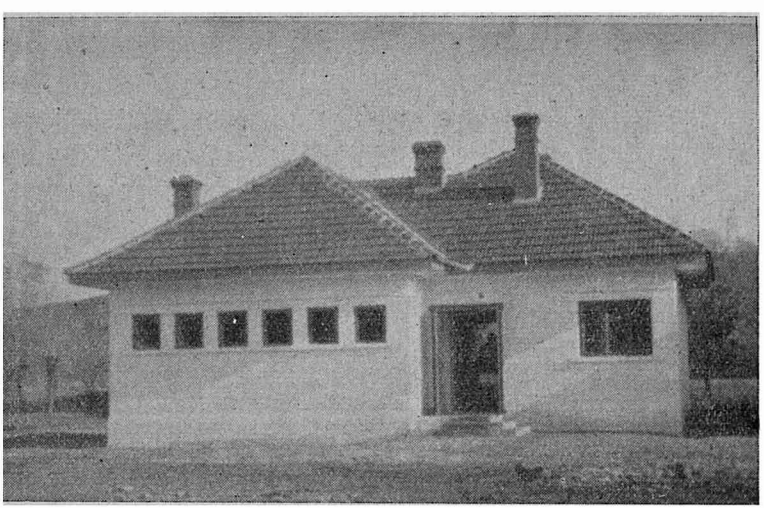

Baia populară din comuna Vinerea
edificată în 1942, cu instalație dată de Ministerul Sănătății.

EVALUARE:

din bugetul comunei — — —	250,000 lei
din bugetul județului — — —	50,000 lei
din fondul comun al Ministerului	70,000 lei
valoarea muncei de folos obștesc	195,000 lei
contribuția comunei în materiale	142,000 lei
valoarea instalației — — —	150,000 lei
contribuția bisericei ortodoxe —	56,000 lei
Total — —	913,000 lei

www.dacoromanica.ro

propășirea culturală a societății, — în schimb, din punct de vedere al necesarului, adecă al folosului pentru societate această operă nu va atinge scopul practic al cerințelor cetățenilor, cari mai înainte de toate au nevoe a li se satisface trebuințe cu adevărat reale adaptate existenței lor, cum este alimentarea cu apă potabilă, canalizare, iluminatul electric, pavaje și altele.

Organizatorul deci, în acțiunea sa de realizare, trebue să țină neapărat seamă în primul rând de nevoile strict reale ale comunității, pentru ca pe acestea să le satisfacă mai înainte, ca unele cari se adaptează la imediata cerință a existenței societății, la îmbunătățirea condițiunilor ei de viață. Satisfacerea acestor nevoi va întruni deopotrivă atât necesarul, cât și utilul. Păstrând această linie de conduită, adecă satisfăcând în permanență numai cerințe necesare și utile individului și societății se va asigura liniștea, dreptatea, ordinea, deci armonia socială.

Organizarea și funcționarea șantierelor

In general organizarea de ansamblu a oricărei acțiuni revine nu numai organului de conducere, ci însăși persoanei conducătorului. De aceia conducătorii sunt aleși dintre persoane dotate cu discernământ, inițiativă, pricepere și energie, deoarece o acțiune concepută și pornită în afara acestor condițiuni este sortită nulității încă din faza ei embrionară.

Prin discernământ se vor stabili nevoile reale ale societății și suprapunerea lor în urgența realizărilor, iar inițiativa va determina începutul și timpul, adecă perioada înfăptuirei. **Priceperea** constitue cheia de boltă a organizărei de detaliu a acțiunei, iar energia reprezintă dinamica execuției.

Ținând seama de nevoile cari trebuesc satisfăcute, acestea vor trebui eșalonate pe anumite perioade de timp înlăuntrul cărora ele trebuesc realizate. Se va întocmi astfel un plan de activitate a cărui traducere în fapt se va păstra cu toată punctualitatea.

www.dacoromanica.ro

La întocmirea planului se vor avea în vedere, — pe lângă lucrările înscrise a se realiza, — şi mijloacele cu care ele se pot înfăptui. Aceste mijloace înglobează fonduri bugetare, prestaţia în natură, munca de folos obştesc şi contribuţiunile în natură sau bani.

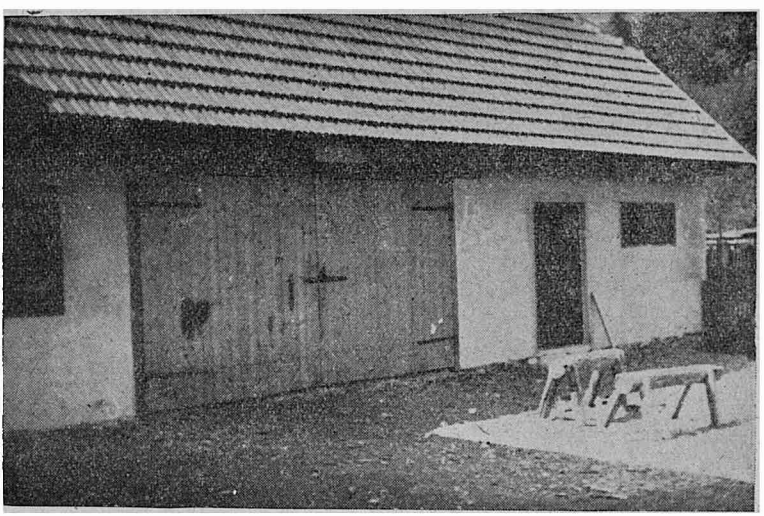

Grajdul comunal din Uricani
construit în 1942 cu:

fond bugetar comunal	—	—	165,700 lei
muncă de folos obştesc	—	—	75,000 lei
materiale date de comună	—	—	185,000 lei
Total	—	—	425,700 lei

Fondurile bugetare reprezintă în mod simbolic miracolul tuturor înfăptuirilor. Insă, realizarea numai cu bani lichizi a atâtor nevoi pe care le are societatea, ar absorbi sume fabuloase, ceiace pentru administraţia respectivă este piedeca principală. Se ştie că în limitele bugetare realizările sunt anevoioase, tocmai din cauza greutăţii procurărei fondurilor.

www.dacoromanica.ro

Bazat pe principiul că, dacă fiecare cetățean trage foloase din viața organizată colectiv, din binele comun, este dator în schimb a-și da și contribuțiunea sa, a colabora la munca societății al cărei membru este, legiuitorul a instituit contribuția cetățenească a prestației în natură, adeca munca obliga-

Baia populară din comuna Batiz
edificată în 1941, cu instalație dată de Ministerul Sănătății
și sfințită de I. P. S. Mitropolit al Ardealului Dr. Balan.

EVALUARE:

din bugetul comunei — — —	143.000 lei
din bugetul județului — — —	40,000 lei
valoarea muncei de folos obștesc	97.000 lei
contribuția comunei în materiale	122,000 lei
valoarea instalației — — —	70,000 lei
Total — —	472,000 lei

torie timp de 5 zile. Lucrările ce se pot executa prin această muncă sunt numai la drumuri, în afară de cazurile de calamități. Este un capital enorm, cu care se pot realiza lucrări frumoase, atunci când prestația este bine organizată. Reglementată după normele fixate de Ministerul Afacerilor Interne, ea se utilizează numai de comune, și numai în beneficiul lor dând roade excelente.

www.dacoromanica.ro

Un alt capital de mare valoare, creiat tot pe baza principiului enunțat mai sus, și care la fel dă rezultate uimitoare dacă este bine organizat și utilizat, este munca de folos obștesc la care trebue să ia parte, pe cât posibil, întreaga suflare a societății. Deoarece această contribuțiune nu este legiferată, realizarea ei este în funcțiune directă de puterea de convingere față de cetățeni a organului însărcinat cu organizarea și efectuarea ei.

Comuna Petrila

Drum comunal nou deschis spre cătunul Voevod, sectorul „Casa", lucrare executată în 1942 din răscumpărarea prestației

Valoarea lucrărilor din acest sector 50.000 lei.

Utilizarea muncei de folos obștesc se va aplica la efectuarea ori căror lucrări, chiar și la acele cărora le este destinată prestația, atunci când au mai rămas lucrări principale neexecutate.

Prin muncă de folos obștesc se vor executa lucrări de nespecialitate, salahorie și cărăușii.

www.dacoromanica.ro

Cu ocazia conceperei planului unei lucrări se va calcula ce anume munci se pot executa prin muncă de folos obștesc, adeca munci a căror efectuare nu reclamă cunoștințe profesionale, se vor calcula brațele sau vehicolele necesare și se vor repartiza pe locuitori, potrivit cu aptitudinile lor fizice și mijloacele de transport ce au. In urmă se va calcula, la prețul zilei, valoarea acestor munci.

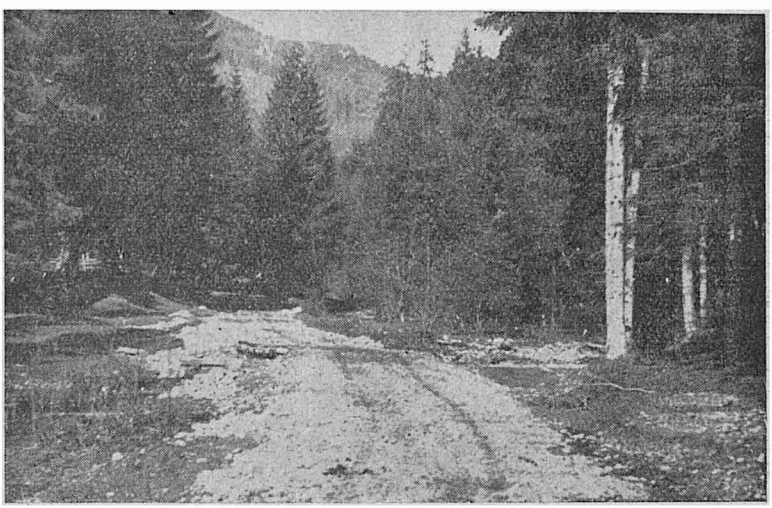

Comuna Petrila

Drum comunal nou deschis spre cătunul Voevod, sectorul „Bunea", lucrare executată în 1942 din răscumpărarea prestației.

Valoarea lucrărilor din acest sector 70.000 lei.

In epoca executării lucrărei proectate locuitorii respectivi vor lua parte la muncile destinate mai dinainte.

Va interveni astfel un rol de debit al muncei de folos obștesc în care vor figura cetățenii de toate vârstele ai comunei respective, cu indicarea în dreptul fiecăruia a lucrărei la care trebue să presteze munca, zilele câte are a executa, precum și modul cum va executa această muncă, adeca cu carul sau cu brațele.

www.dacoromanica.ro

Necesitatea prestării acestei munci este înfederată de utilitatea comună a lucrărilor ce se execută, deci a beneficiului, a câștigului ce revine societății, deci omului prin realizarea lucrării. Omul, luat așa cum este, are nevoe de un resort care să stimuleze activitatea sa. Beneficiul rezultat din înfăptuirea realizată cu munca sa crează acest stimulent, așa că cetățeanul se devotează ușor la împlinirea unei cauze, dacă

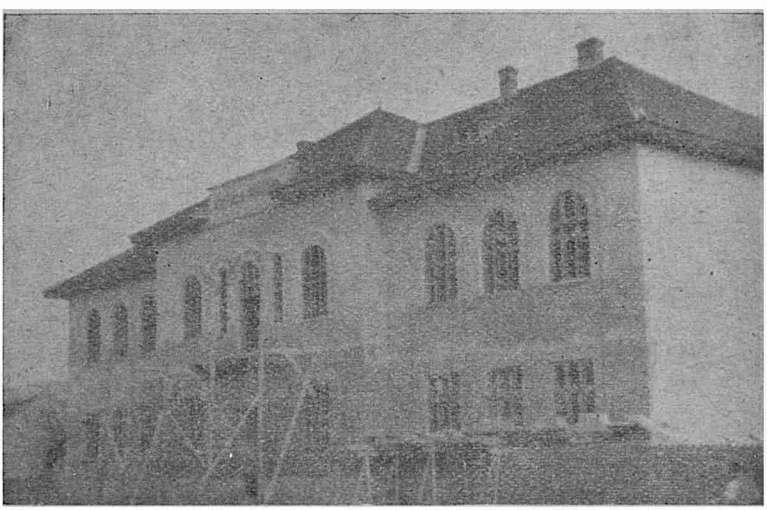

Școala primară din comuna Șibot.
Construcție începută în 1936, abandonată în 1938 și reluată în 1942.

La reînceperea lucrărilor au contribuit:

bugetul comunei cu — — — —	200.000	lei
fondul comun al Ministerului cu —	1.400.000	„
locuitorii cu muncă de folos obștesc	87.000	„
comuna cu materiale — — — —	50.000	„
Total —	1.737.000	lei

prin ea întrezărește utilitatea pentru el. Este un adevăr vrednic ori unde, așa că inițiatorul și organizatorul unei asemenea acțiuni trebue să se sprijinească numai pe el în determinarea la colaborare a cetățenilor.

www.dacoromanica.ro

Exemple se pot da nenumărate, însă cele mai frecvente ar fi: construcția unei biserici, a unei școli primare, a unei băi populare, curățirea izlazurilor, etc, lucrări la care cetățenii respectivi vor presta bucuros câteva zile de muncă de folos obștesc, atunci când problema le va fi pusă prin prizma beneficiului imediat ce rezultă pentru ei.

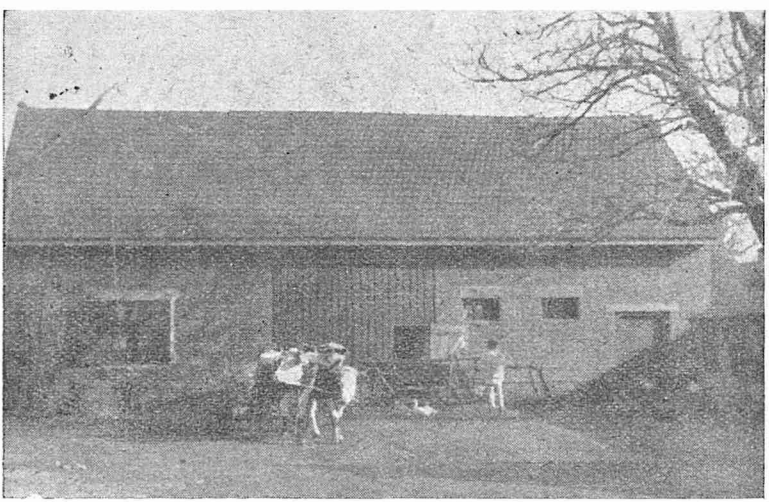

Grajdul comunal din Șibot.
construit în 1942 cu:

fond bugetar comunal	— — —	105.000 lei
muncă de folos obștesc	— —	55.000 „
materiale date de comună	— —	98.000 „
Total	— —	258.000 lei

Un alt capital important care poate fi utilizat la diversele realizări este acel al contribuțiunilor, fie în natură sau în bani, date de locutori, de comune, jude', stat, precum și de diverse instituțiuni particulare.

In adevăr, locuitorii pot contribui cu materiale în natură ca: lemn pentru construcții sau reparații de poduri, pentru construirea diferitelor edificii ca: baie populară, biserică,

www.dacoromanica.ro

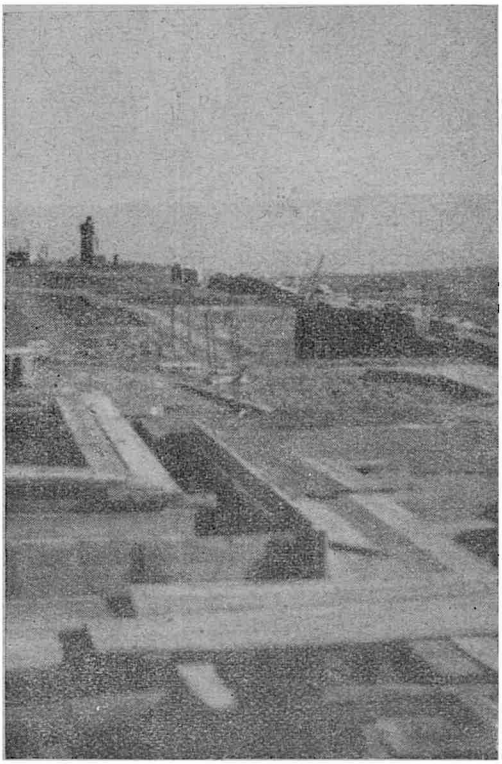

Biserica Ort. Rom. din comuna Ghelar.
Construcție începută în 1942.

A costat;

din fondul comun al Ministerului	—	100.000 lei
muncă de folos obștesc — — —		100.000 „
cotizațiile dreptcredincioșilor — —		1.150.000 „
contravaloarea a două parchete de lemn de brad date de comună	—	1.000.000 „
ajutor bănesc dat de particulari	—	100 000 „
colecte — — — — — — —		650.000 „
Total	—	3.100.000 lei

Lucrarea se va termina în 1943 prin contribuțiunea de 4.000.000 lei a minelor „Ghelar" provenită din taxa de 10 bani asupra fiecărui kgr. de minereu exploatat.

www.dacoromanica.ro

școală, primărie, grajd comunal, pentru diferite împrejmuiri etc., apoi cu cărămizi, var, ciment și altele pentru diferitele edificări sau reparații. La fel cu bani, prin colecte, pentru executarea lucrărilor mai mici, în special de reparații la biserici sau împrejmuiri de cimitire umane. Contribuțiunea aceasta trebue considerată ca fiind a locuitorilor, numai atunci când fiecare cetățean cedează ceva din bunul care formează proprietatea gospodăriei sale

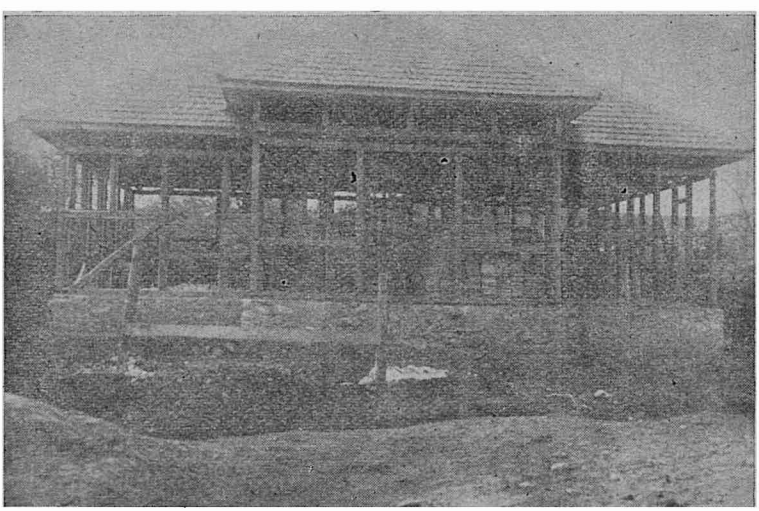

Școala primară din comuna Lelese
Construcție din lemn începută în 1941, urmând a se termina în 1943.

A costat:

contribuția bănească a locuitorilor	120.000 lei
valoarea materialului lemnos dat de composesorat — — —	250.000 „
muncă de folos obștesc — —	45.000 „
materiale date de comună — —	120 000 „
Total — —	535.000 lei

Comunele, ca unități administrative și persoane politice, pot la fel contribui cu lemn din pădurile proprietatea lor, pentru executarea acelorași lucrări arătate mai sus, sau și pen-

www.dacoromanica.ro

tru altele, precum cu piatră, pietriș, nisip și var necesar diferitelor construcții, din carierele lor proprii. Aceste contribuțiuni se pot da de comune chiar dacă ele nu au cariere organizate, însă asemenea materiale se găsesc pe terenurile proprietatea lor.

La fel comunele vor contribui cu cărămizile necesare tuturor construcțiilor, cărămizi fabricate în ateliere proprii, acolo unde terenul este potrivit confecționărei lor.

Județul încă poate contribui cu materiale în natură la diferitele realizări, fie ale comunelor, fie ale sale proprii, — atunci când are bunuri proprietatea sa.

Baia populară din comuna *Hășdat*
edificată în 1942, cu instalație dată de Ministerul Sănătății, clădire la care s'a ataşat și remiza pentru pompieri.

EVALUARE:

din bugetul comunei — — — —	148.000 lei
din bugetul județului — — — —	60.000 „
valoare muncei de folos obștesc — —	90.000 „
contribuția comunei în materiale — —	120.000 „
valoarea instalației — — — — —	80.000 „
Total — —	498.000 lei

www.dacoromanica.ro

Statul, adecă diferitele Departamente, la fel. Un exemplu este acel al Ministerului Sănătății care a donat o mare parte din instalațiunile necesare pentru băile populare din Județul Hunedoara. Alte Departamente la fel ar putea contribui cu materiale în natură care ar fi necesare diferitelor construcții; spre pildă Ministerul Agriculturei și Domeniilor, Casa Pădurilor Statului cu lemn ecarisat. de brad

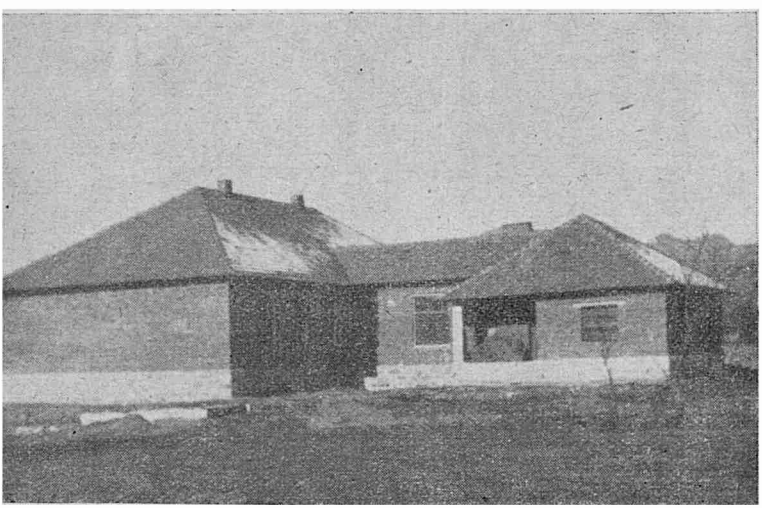

Școala primară din comuna Hărțăgani construcție începută în 1942, urmând a se termina în 1943. Ridicată prin contribuția societății aurifere „Mica" din Brad.

EVALUARE:

din bugetul comunei — — — — — —	80.000 lei
din bugetul fondului comun al Ministerului	10.000 „
muncă de folos obștesc — — — —	500.000 „
materiale date de comună — — — —	80.000 „
contribuția societății „Mica" — — — —	800.000 „
Total —	1.470.000 lei

Instituțiunile particulare, cum sunt în general intreprinderile de tot felul, la fel sunt chemate a-și da și ele contribuția fie în natură, fie în bani, deoarece și ele, ca și oricare cetățean vor avea partea lor de beneficiu din acele realizări.

www.dacoromanica.ro

Fiecare contribuțiune în parte, ca și toate la un loc reprezintă o valoare, așa că ele nu trebuesc nesocotite.

Atât prestația în natură, ca și munca de folos obștesc și contribuțiunile, privite prin prizma valorilor lor, reprezintă capitaluri enorme cari au menirea de a degreva cu sumele respective bugetele administrațiilor care au pornit pe calea realizărilor. — De aceia administrația trebue să facă uz cât mai intens de aceste capitaluri în înfăptuirile ce și le propun și să nu-și rezeme întreaga activitate constructivă numai pe forțele bugetare.

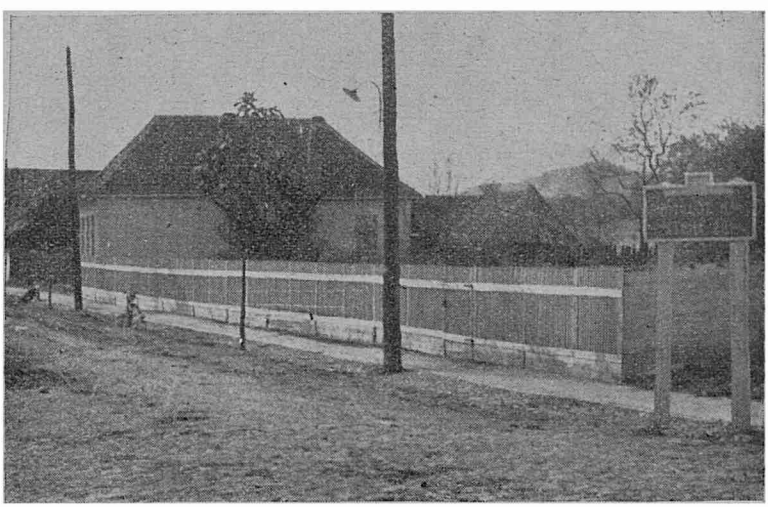

Imprejmuirea dispensarului epidemic din orașul Hațeg, lucrare executată în 1942 cu:

fond bugetar comunal	—	—	—	33.290 lei
materiale date de comună	—	—	—	18.000 „
Total	—	—	—	51.290 lei

Fondurile bugetare ca și diferitele contribuțiuni bănești ce se vor primi vor fi întrebuințate numai pentru plata mânei de lucru calificată, adecă a lucrărilor de specialitate, precum și pentru plata materiilor fabricate, sau semifabricate, — de care nu dispune administrația, ori nu și le poate procura din atelierele proprii

www.dacoromanica.ro

Pornind la întocmirea planului de activitate, după ce mai înainte se cunosc mijloacele de execuţie adecă fondurile bugetare, prestaţia, munca de folos obştesc şi contribuţiunile, fiecare unitate administrativă (eşalon) va înscrie într'un tablou lucrările propuse a le realiza într'o anumită unitate de timp.

Tabloul acesta purtând el însuşi numirea de plan de activitate, va trebui să prezinte în mod succint lucrările hotarâte a se executa, însă repartizate pe diferite categorii, sau capitole, ca:

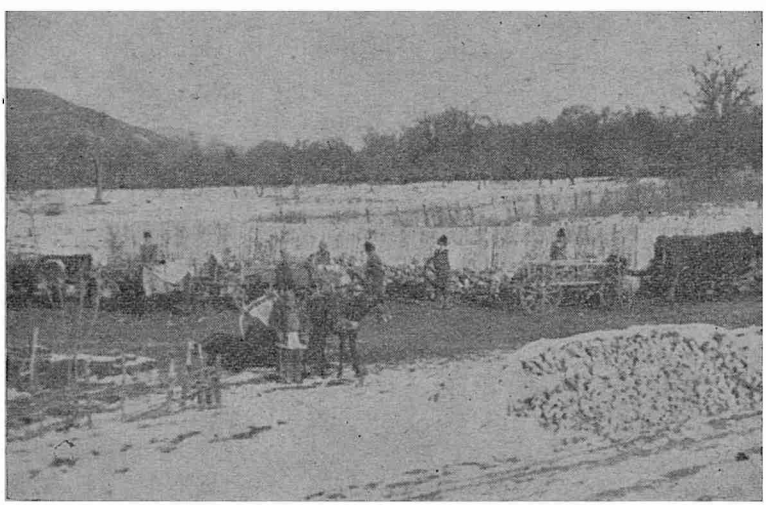

Comuna Zeicani.

Drum comunal reparat şi impietruit prin prestaţie.

EVALUARE:

valoarea prestaţiei — — — — —	38.000 lei
valoarea pietrei, pietrişului şi nisipului dat de comună — — — —	89.000 „
Total — —	127.000 lei

I. PODURI:

capitol care se va subdiviza, după situaţia locală, în:

— deschidere de drumuri noui;

— refacere de drumuri;

www.dacoromanica.ro

— restabilire de circulație;

— reparare de drumuri;

— aprovizionare de piatră, pietriș și nisip;

apoi:

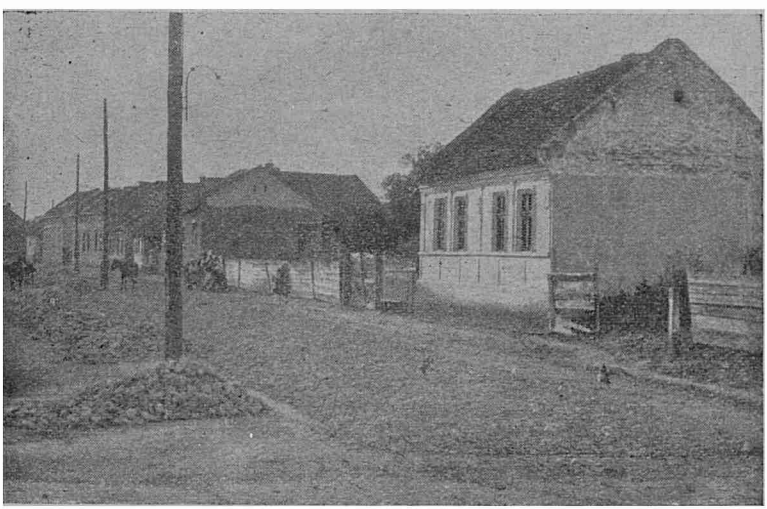

Orașul Hațeg

Str. Grănicerilor reparată în 1942 prin prestație — Valoarea 49.250 lei.

II. ȘANȚURI:

capitol care la fel se poate subdiviza în:

— noui și

— desfundări sau reparări,

apoi:

www.dacoromanica.ro

III. PODURI ȘI PODEȚE:

care se poate subdiviza, — tot conform situației locale, în:

— construcții noui,
— refaceri,
— reparații.

Se va continua înscrierea în plan și a celorlalte lucrări, repartizate tot pe categorii, ca de exemplu:

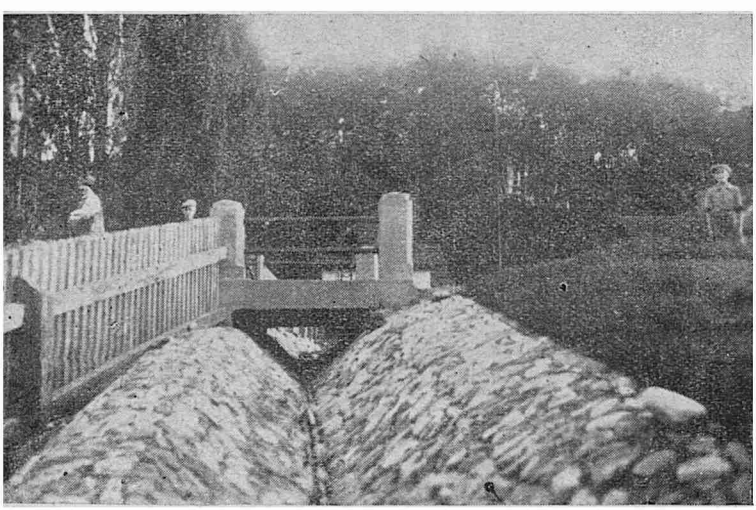

Comuna Lupeni.

Canal construit la suprafață între Str. Eroilor și parcul bisericei ort. rom. și pavat cu bolovani de râu.

Lucrare executată în 1942 prin prestație în natură. Costul total 39.275 lei.

SANITARE:

categorie sub care se vor trece

— fântânile,
— băile populare,
— dispensare, etc.

www.dacoromanica.ro

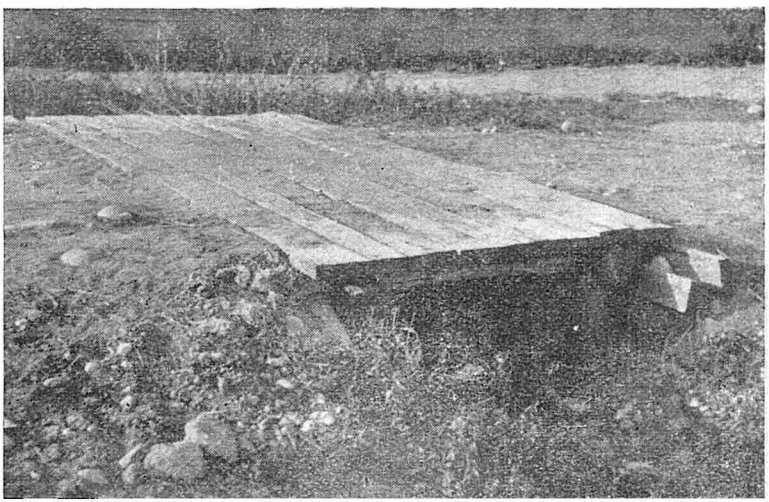

Orașul Hațeg.

Podeț de lemn construit în Str. Câmpului în 1942 cu:

fond bugetar comunal	—	—	3.278 lei
materiale date de comună	—	—	3.450 „
Total	—	—	6.728 lei

ZOOTEHNICE, AGRICOLE ȘI APICOLE:

unde se vor înscrie:

— vaccinarea vitelor,
— procurarea de reproducători,
— grajduri comunale,
— cocine pentru porci,
— cotețe pentru păsări,
— adăpătoare pe izlazuri,
— adăposturi pentru vite,
— abatoare,
— cimitire de animale,
— fântâni seci,
— curățirea pășunilor,

www.dacoromanica.ro

— procurarea de coşniţe de stupi şi roiuri, precum şi alte lucrări, conform cu situaţia fiecărui eşalon.

In dreptul fiecărei lucrări înscrisă în plan, în coloanele respective, — aşa cum se vede în tabloul anexă, — se vor înscrie sumele necesare executării acelei lucrări, fie că sunt sume bugetare sau contravaloarea prestaţiei, a muncei de folos obştesc, sau a contribuţiunilor

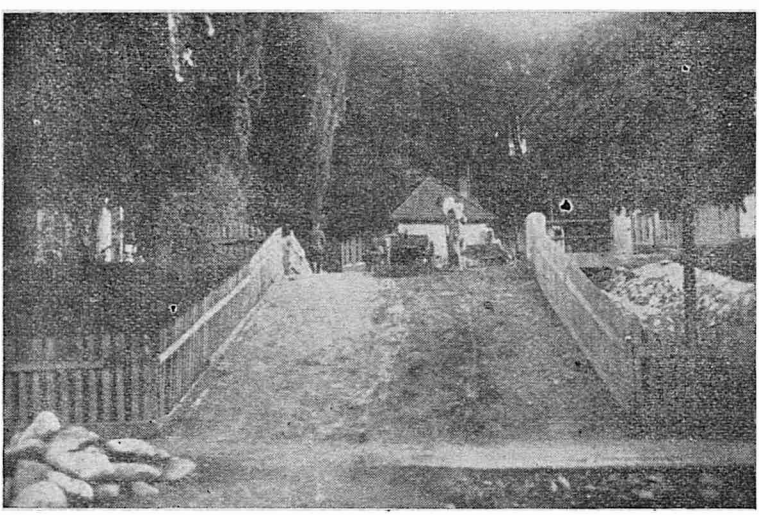

Comuna Lupeni.

Drumul comunal Str. Eroilor reparat, pavat şi împietruit în 1942 prin prestaţie.

Valoarea lucrării — — — — — 37.760 lei.

Totalul acestor valori va fi totalul valoarei lucrărei.

Planul de activitate astfel întocmit în proect se va supune sfatului comunal, respectiv consiliului de celaborare spre a-şi da avizul, eventual pentru a se putea face unele retuşări sau complectări.

Planurile definitiv întocmite de comune se trimit pretorului care le revizueşte, le centralizează pe plasă şi le înain-

www.dacoromanica.ro

tează Prefecturei, care, la rândul său le revizuește și completează cu eventuale lucrări omise, apoi le centralizează pe județ și în urmă le înaintează Ministerului pentru definitivă aprobare.

După primirea acestei aprobări planul de activitate devine obligatoriu, iar administrațiile comunelor, prin Serviciul Tehnic județean, vor întocmi proectele lucrărilor respective, iar apoi vor trece la execuție, fie pe cale de antrepriză, fie prin regie directă.

Comuna Cârnești.
Pod comunal reparat prin prestație.

EVALVARE:

valoarea prestației — — —	15.000 lei
materiale date de comună — —	23.000 „
Total — —	38.000 lei

Prefectura va întocmi planul de activitate a lucrărilor județului numai pe bază de fonduri bugetare, deoarece nu poate utiliza nici prestație la drumuri și nici muncă de folos obștesc la alte lucrări. Ar putea primi eventuale contribuțiuni în natură din partea Statului, sau a unor instituțiuni

www.dacoromanica.ro

particulare. Baza lucrărilor încadrate în planul județului rămâne însă tot numai fondul bugetar.

Tot în planul de activitate al Prefecturei se vor înscrie și diferitele subvenții bănești ce urmează a se acorda pentru

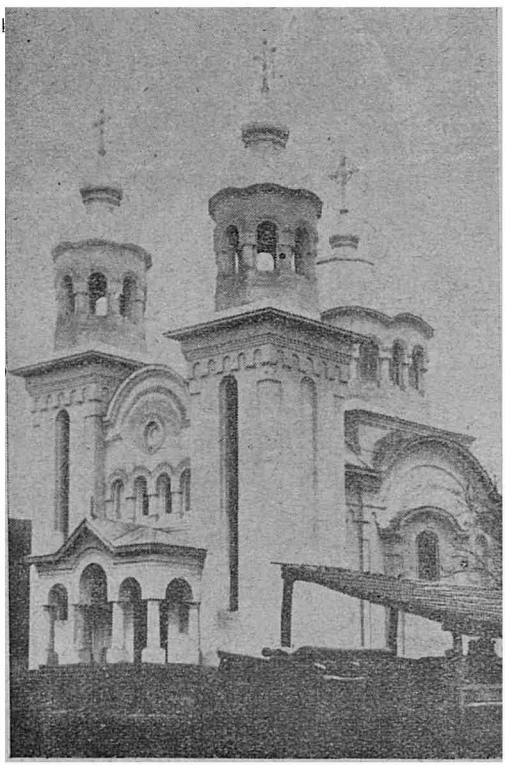

Biserica ort. rom. din comuna Burjuc.
Construcție începută în 1936 și continuată în 1942.

A costat:

din bugetul comunei	— —	15.000 lei
din bugetul județului	— — —	100.000 „
muncă de folos obștesc	— —	250.000 „
materiale date de comună	—	300.000 „
fond bisericesc	— — — —	360.000 „
Total	—	1.025.000 lei

www.dacoromanica.ro

unele dintre lucrările sau întreprinderile comunale, precum şi pentru sprijinirea altor acţiuni, cum ar fi acţiunea sanitară şi anume procurarea de medicamente şi instrumentare pentru dispensare; apoi acţiunea pomicolă şi anume subvenţii şcolilor de agricultură cari vor distribui sătenilor diferiţi altoi de pomi selecţionaţi, etc.

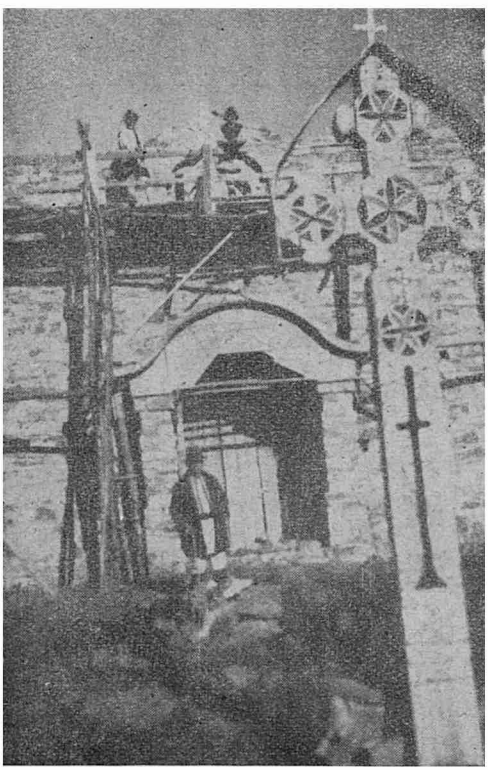

Biserica ort. rom. din comuna Ruda.
Construcţie începută în 1942 şi neterminată.

A costat:

din bugetul comunei	—	600.000 lei
muncă de folos obştesc	—	200.000 „
contribuţia în numerar a dreptcredincioşilor	—	300.000 „
materiale date de comună	—	200.000 „
Total	—	1.300.000 lei

www.dacoromanica.ro

După primirea aprobărei planului de activitate acesta devine obligatoriu pentru județ, așa că întocmai ca și comunele, Prefectura trebue să ia măsuri pentru întocmirea proectelor și punerea în executare a lucrărilor, fie prin anirepriză, fie pe cale de regie directă.

* * *

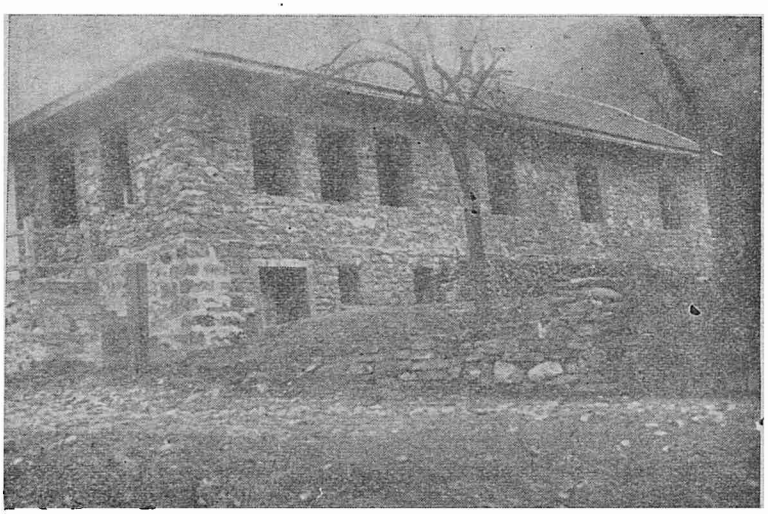

Școala primară din comuna Govășdia.
Construcție din piatră și cărămidă începută în 1941, urmând a se termina în 1943.

A costat:

din bugetul comunei	— — —	390.000 lei
muncă de folos obștesc	— —	85.000 „
materiale date de comună	— —	120.000 „
Total	— —	595 000 lei

Orice lucrare, fie ea construcție nouă, refacere, renovare, extensiune, sau numai reparare, cu un cuvânt orice lucrare care implică o muncă manuală, din momentul când a intrat în

www.dacoromanica.ro

faza înfăptuirei, — ceiace corespunde aproape în general la epoca aprovizionărei de materiale, — de drept trebue să primească numirea de şantier.

Astfel, toate lucrările de această natură care sunt înscrise într'un plan de activitate, vor lua numirea de şantier, de îndată ce s'a pornit la executarea lor.

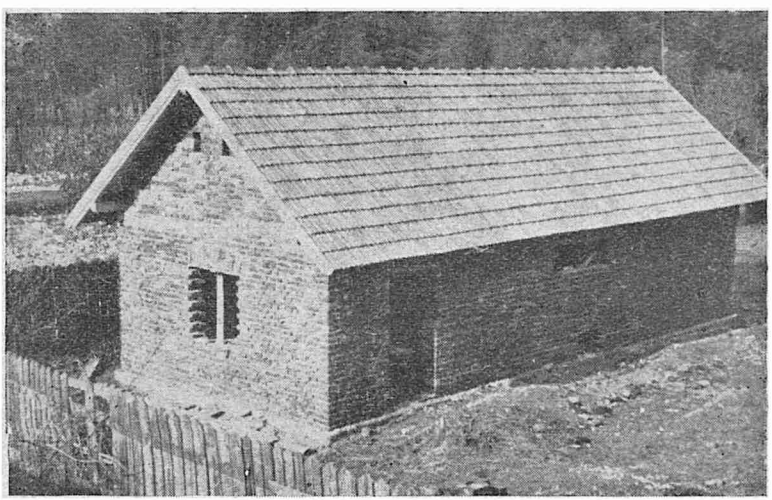

Grajdul comunal din Petrila
construit în 1942 cu:

fond bugetar comunal	—	—	480.000 lei
muncă de folos obştesc	—	—	50.000 „
materiale date de comună	—	—	150 000 „
Total	—	—	680.000 lei

Cum s'a amintit la enumerarea fondurilor cu care se pot executa diferitele lucrări, de îndată ce s'a început executarea uneia, se va trece la procurarea şi transportarea materialelor necesare ca: piatră, pietriş, nisip, cărămidă, var, lemn, etc., pe care le pot da administraţiile respective prin contribuţiuni în natură, transportul lor făcându-se cu muncă de folos obştesc.

www.dacoromanica.ro

La fel se vor transporta şi alte materiale procurate cu fonduri bugetare, atunci când aceste transporturi sunt posibile.

Cu un cuvânt, se va evita orice cheltuială de sume, atunci când muncile respective se pot executa fără plată.

Primăria comunei Peştişul Mic.
Local reparat şi întregit cu un antreu în anul 1941.

Lucrarea a costat:

din bugetul comunei — — —	94.055	lei
muncă de folos obştesc — —	6.000	„
materiale date de comună — —	10.000	„
Total — —	110.055	lei

Pentru ca să se poată evidenţia zi de zi lucrările ce se execută la un şantier, precum şi sumele cheltuite cu diferitele aprovizionări, cu plata lucrătorilor, sau contravaloarea muncilor depuse, fie ca prestaţie, ori muncă de folos obştesc, ca şi pentru evidenţierea numărului diferitelor categorii de lucrători şi zilelor, adică a timpului întrebuinţat în efectuarea lucrărilor la un şantier, se va introduce la fiecare şantier o evidenţă, numită „JURNAL DE ŞANTIER".

www.dacoromanica.ro

Modul cum se fac înscrierile în acest jurnal, ca şi modelul lui, se arată în instrucţiunile Nr. 21.521—1942 ale Prefecturei judeţului Hunedoara, anexate acestei lucrări.

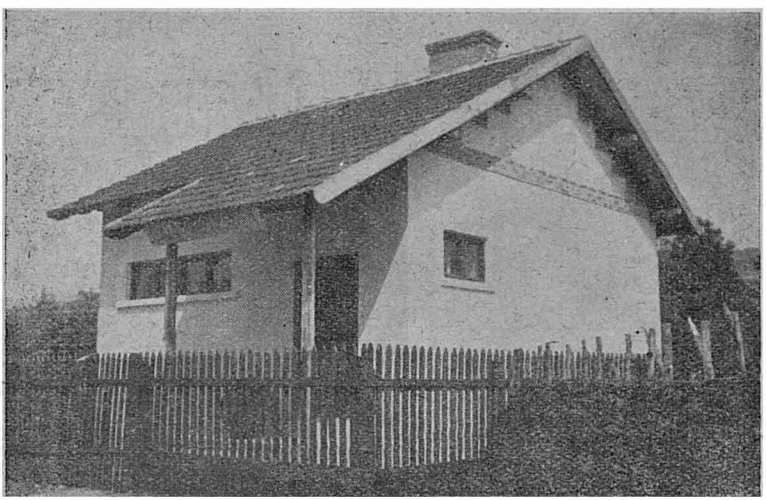

Baia populară din comuna Livadia de Câmp clădită în 1941, cu instalaţie dată de Ministerul Sănătăţii:

EVALUARE:

din bugetul comunei — — — —	129.000 lei
din bugetul judeţului — — — —	30.000 „
valoarea muncei de folos obştesc —	152.000 „
contribuţia comunei în materiale —	45.000 „
valoarea instalaţiei — — — — —	70.000 „
Total — —	426.000 lei

Jurnalul de Şantier, fără pretenţiuni tehnice, este o lucrare simplă, pe înţelesul tuturor, menită să oglindească, în fiecare moment, situaţia şantierului respectiv şi anume, stadiul în care se găseşte lucrarea, precum şi câţi lucrători au fost utilizaţi, ca şi valoarea lucrărei, pe diferite fonduri.

El înlocueşte orice alte însemnări sau notiţe ce trebuiau purtate până acum, precum suprimă interminabilele situaţii ce

www.dacoromanica.ro

se cereau şi trebuiau înaintate autorităţilor superioare, în speţă, preturilor şi Prefecturei.

Lucrările diverselor şantiere, în mod inerent, erau frustate de diferite valori, — cu privire la munca de folos obştesc depusă şi valoarea contribuţiunilor în natură, — atunci când socoteala lor nu se ţinea zilnic. Prin jurnalul de şantier, acest inconvenient se înlătură, aşa că în orice moment, ca şi la terminarea lucrărei, se va cunoaşte adevărata ei valoare la preţul epocei de execuţie.

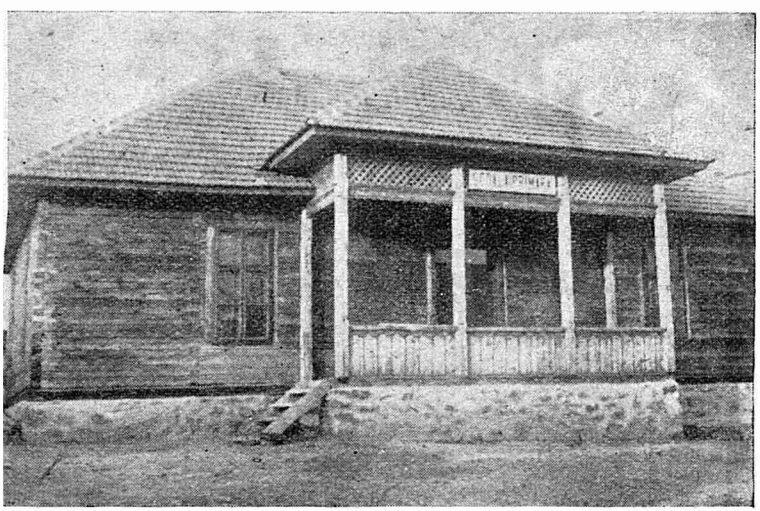

Şcoala primară din comuna Sohodol.
Construcţie din lemn începută în 1939 şi abandonată, apoi reluată în 1942, când s'a cheltuit:

din bugetul comunei	—	—	—	40.000 lei
muncă de folos obştesc	—	—		86.000 „
materiale date de comună	—	—		30.000 „
Total	—	—		156.000 lei

Situaţiile ce se cereau asupra mersului lucrărilor la diverse şantiere, vor dispărea prin faptul că, din jurnalul de şantier se va înainta zilnic câte o foaie, atât preturei, cât şi Prefecturei.

www.dacoromanica.ro

Aceste autorități în fiecare săptămână, sau atunci când este nevoe, vor centraliza într'o situație datele din foile jurnalelor de șantier ce primesc, așa că situația lor se obține în mod automat.

In timpul celor doi ani de practică constructiv-edilitară, prin munca organizată în serviciul colectivității, așa cum s'a arătat mai înainte, șantierele de pe cuprinsul județului Hunedoara au devenit o realitate elocventă. Lipsurile constatate și care se simțeau din ce în ce mai mult, au început a fi eliminate treptat, treptat, prin realizări.

Primăria comunei Vorța.
Local reparat în 1942 cu:

fond bugetar comunal	— — —	20.000 lei
muncă de folos obștesc	— —	2.000 „
materiale date de comună	— —	3.000 „
Total	— —	25.000 lei

Astfel, în primul rând s'a atacat problema sanitară, construindu-se în 115 comune tot atâtea băi populare.

www.dacoromanica.ro

Dificultăți propriu zise nu s'au întâmpinat cu clădirea lor. A fost necesar însă ca mai înainte, colectivitatea, obștea comunei, să înțeleagă rostul acestor realizări, pentru ca apoi să i se dedice cu tot interesul. — O privire sumară asupra valoarei acestor construcții este edificatore.

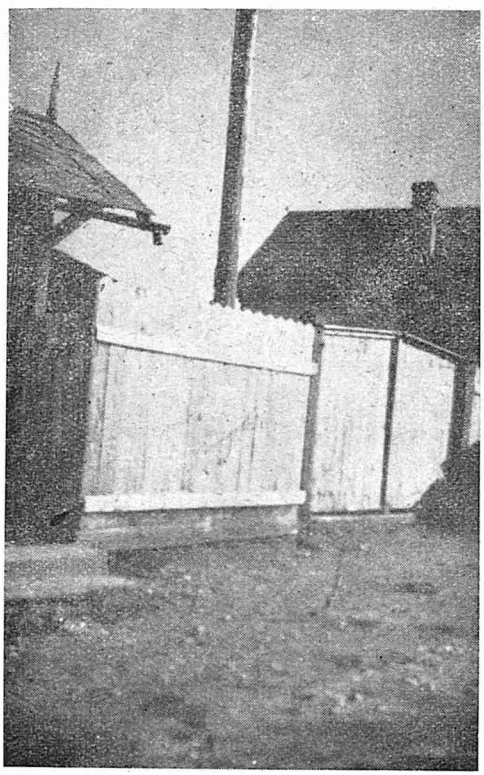

Gardul și poarta primăriei comunei Ghelar construit în 1942 cu:

fond bugetar comunal	—	—	—	1.600 lei
muncă de folos obștesc	—	—	—	4 000 „
materiale date de comună	—	—	—	7 000 „
Total	—	—	—	12.600 lei

Astfel, în medie, o baie populară de tip obișnuit, — tip 3, — costă în total între 400.000 și 500.000 lei, din care, pe

www.dacoromanica.ro

fonduri, se divizează în: fonduri bugetare comunale între 50.000 şi 100.000 lei; subvenţie din bugetul judeţului, sau bugetul comun al Ministerului Afacerilor Interne de 20.000 până la 50.000 lei, muncă de folos obştesc între 100.000 şi 150.000 lei, contribuţiuni în materiale date de locuitori sau comună între 100.000 şi 150.000 lei şi apoi valoarea instalaţiei dată în mod gratuit de Ministerul Sănătăţei de circa 70.000 lei.

Se constată deci că, dispunând de un fond bănesc numai de 100.000, sau cel mult 200 000 lei, se poate realiza o lucrare cu o valoare cel puţin de două ori mai mare. — Diferenţa, adică munca de folos obştesc şi contribuţiunile, constituesc capitalul miraculos care până în prezent nu a fost exploatat, deoarece nu i s'a dat atenţiunea cuvenită, sau, dacă totuşi s'a făcut uz de el, aceasta a fost numai în mod sporadic, însă nu a dat prea mare rezultat, deoarece nu era organizat.

Principiul de bază al organizărei acestor capitaluri trebue să fie obligativitatea cooperărei indivizilor societăţei la rezolvarea problemelor comune. — La acest rezultat se ajunge prin adaptabilitatea indivizilor la prescripţiile ce li se impun, adică la contribuţia de muncă ce li se cere, pentru ca rezultanta, adică realizarea înfăptuită, să se poată prezenta ca o creaţiune unitară în manifestarea durabilă a vieţei colective.

Acest principiu dacă s'ar permanentiza, chiar numai pe cale voluntară, fără a se legifera, şi dacă s'ar aplica cu tactul şi priceperea cuvenită, ar crea două mari avantagii:

1. ar mijloci posibilitatea atâtor realizări necesare colectivităţei, în cât, în timp de 10—15 ani aspectul satelor noastre s'ar schimba radical;

2. ar schimba fundamental pe acest tărâm concepţia sociologică a individului, ca şi a colectivităţei, prin cointeresarea şi participarea directă şi voluntară a ei la marile refaceri, din care tot ea va trage foloasele.

* * *

www.dacoromanica.ro

Buna funcționare a șantierelor, adică asigurarea împlinirei lucrărilor programate, depinde în mare măsură de gradul de energie de care dispune cel care animă lucrarea. — In orice acțiune se cere dinamism pentru desăvârșirea ei.

Insă, pe lângă energie, cel ce are în mână acțiunea, cel care o dirijează, trebue să știe a face și calculele prin care să rezolve ușor dificultățile ce are a întâmpina și care sunt inerente oricărei întreprinderi. — Dar mai ales, acolo unde sunt de introdus oarecari inovații, cum este munca de folos obștesc și contribuțiunile.

Intr'adevăr, populația satelor noastre, ca de altfel și a orașelor, este refractară oricărei măsuri care are drept urmare o sarcină materială. Mai ales atunci când această sarcină nu este legiferată, ci mai mult sau mai puțin lăsată la voința fiecărui individ. Rezultatul va rata dacă cel care conduce acțiunea nu va avea puterea de convingere necesară determinărei individului și colectivității de a accepta sarcina așa cum o cere împlinirea necesității; simplele măsuri administrative nu sunt suficiente și nici salutare.

Ultima condițiune ce se mai impune pentru buna funcționare a șantierelor, — așa ca în oricare acțiune, — este controlul: un control cât mai des și minuțios, însă aplicat cu bună voință, fără a avea caracter șicanatoriu, ori tolerant, ci un control de îndrumare, de stimulare, de animare.

Odată cu efectuarea controlului, se vor face și mențiunile de distincție, acolo unde merită, și pentru acei cari s'au dovedit devotați acțiunei.

* * *

Timp de doi ani, — 1941 și 1942, — făcând aplicațiunea acestor principii și practici, administrația județului Hunedoara a putut să înscrie la activul său un număr de 1761 șantiere, dintre care 184 județene și 1577 comunale. Lucrările acestor șantiere, programate pentru anii amintiți, au fost realizate.

www.dacoromanica.ro

Printre principalele înfăptuiri se situează:
115 băi populare pentru care s'a cheltuit:

— din bugetele comunelor	11.500.000	lei
— din bugetul județului	3.500.000	„
— din bugetul fondului comun al Ministerului Afacerilor Interne	370.000	„
— valoarea instalațiilor date de Ministerul Sănătății	8.050.000	„
— contribuțiuni date de locuitori. . .	86.000	„
— donații și alte contribuțiuni ale diferiritelor instituții	116.000	„
— muncă de folos obștesc dată de locuitori în mod gratuit cu brațele și carele	16.500.000	„
— contribuțiuni în materiale date de comune	17.378.000	„
Total	57.500.000	lei

Pentru *repararea și întreținerea rețelei de drum comunal*, ca și pentru *construiri, refaceri și reparări de poduri*, s'a întrebuințat prestația în natură: *956+192 Km.*

în anul 1941 întregul debit, adică . .	23.836.935	lei
— in 1942, din debitul total de Lei 116.763.000 s'a executat până la sfârșitul lunei Decembrie 1942	105.623.926	„
Total drumuri și poduri comunale	129.460.861	lei

Pentru *repararea și întreținerea rețelei de drum județean*, precum pentru definitivări și refaceri, s'au cheltuit fonduri bugetare (din subvențiile date de Ministerul Afacerilor Interne) *773+073 Km.* . . . . . 3,397.090 lei

Pentru *construcții, refaceri și reparări de poduri județene*, s'au cheltuit fonduri bugetare (din subvențiile date de Minister) . . . . . 5.245.000 lei

Total drumuri și poduri județene 8.642.090 lei

www.dacoromanica.ro

CASE ADMINISTRATIVE

— In comuna *Buruene* s'a ridicat în roşu şi pus sub acoperiş casa administrativă pentru care, din fondul comun al Ministerului s'a alocat suma de 1.400.000 lei. Locuitorii au contribuit cu muncă de folos obştesc cu braţele şi cărăuşii gratuite în valoare de 220.000 lei, iar comuna cu materiale în natură în valoare de 280.000 lei.

— In comuna *Hondol,* casa administrativă construită cu fonduri comunale 180.000 lei, din bugetul fondului comun al Ministerului 200.000 lei, muncă de folos obştesc 175.000 lei şi materiale date de comună 355.000 lei.

— In comuna *Veţel,* s'a continuat construirea casei administrative, lucrare care până în prezent a costat 724.000 lei din bugetul comunei, 300.000 lei din fondul comun al Ministerului, 250.000 lei muncă de folos obştesc şi 400.000 lei materiale date de comună.

PRIMĂRII

Comuna Simeria a cumpărat un local pentru primărie cu suma de 1.110.000 lei.

Comuna Streisângeorgiu la fel, un local cu suma de 600.000 lei.

Oraşul Brad a cumpărat în 1941 trei clădiri necesare primăriei, cu suma totală de 823.985 lei.

Comuna Şoimuş a cumpărat la fel, un local pentru primărie cu suma de 185.000 lei.

La alte 34 localuri de primării s'au executat diferite adaosuri şi reparaţii.

ŞCOLI PRIMARE

— S'a reluat construcţia şcoalei primare din *Şibot,* lucrare începută în 1936 şi abandonată în 1938. In anul 1942 din fondul comun al Ministerului s'au alocat 1.400.000 lei, din bugetul comunei 200.000 lei, muncă de folos obştesc 87.000 lei şi materiale date de comună în valoare de 50.000 lei.

www.dacoromanica.ro

— In comuna *Hărțăgani* s'a ridicat în roșu sub acoperiș un local de școală primară, prin contribuția societății aurifere „Mica“ din Brad. Au contribuit: bugetul comunei cu 80.000 lei, fondul comun al Ministerului cu 10.000 lei, societatea „Mica“ cu 800.000 lei, locuitorii cu muncă de folos obștesc 500.000 lei și comuna cu materiale 80.000 lei.

— S'au continuat lucrările la noile localuri de școli primare din comunele: *Sohodol, Govășdia* și *Lelese.*

— S'au mai făcut *reparațiuni* mai mari la un număr total de *21 școli primare.*

BISERICI.

— La biserica ort. rom. din *Burjuc* s'au continuat lucrările de edificare, la care au contribuit: bugetul comunei cu 15.000 lei, bugetul județului cu 100.000 lei, fond bisericesc 360.000 lei, muncă de folos obștesc prestată de dreptcredincioși 250.000 lei și materiale date de comună 300.000 lei.

— La biserica ort. rom. din *Vinerea* s'au continuat lucrările de edificare la care au contribuit: locuitorii cu cotizații în sumă de 2.100.000 lei, fondul comun al Ministerului cu 60.000 lei, locuitorii cu muncă de folos obștesc în valoare de 3.000.000 lei și comuna cu materiale în valoare de 500.000 lei.

— La biserica ort. rom. din *Mintia* s'au continuat lucrările de edificare la care au contribuit: bugetul județului cu 150.000 lei, bugetul fondului comun al Ministerului cu 300.000 lei, locuitorii cu contribuțiuni bănești de 300.000 lei, locuitorii cu muncă de folos obștesc în valoare de 250.000 lei și comuna cu materiale în valoare de 200.000 lei.

— La biserica ort. rom. din *Ruda* s'au executat lucrări de edificare în valoare de lei 1.300.000 lei din care 600.000 lei din bugetul comunei, 300.000 lei cotizațiile dreptcredincioșilor, 200.000 lei valoarea muncei de folos obștesc și 200.000 lei valoarea materialelor date de comună.

— La biserica ort. rom. din *Ghelar* s'a pus temelia și ridicat soclul, urmând a se continua lucrarea în 1943. Au con-

www.dacoromanica.ro

tribuit: bugetul comun al Ministerului cu 100.000 lei, locuitorii cu cotizații de 1.150.000 lei, colecte în sumă de 650.000 lei, donațiuni în sumă de 100.000 lei, muncă de folos obștesc în valoare de 100.000 lei și contribuțiunea comunei de 1.000.000 lei, rezultată din două parchete din pădurea de brad.

Deasemeni la un număr de *15 biserici* s'au făcut reparațiuni mai mari.

CASE PAROHIALE

s'au edificat în comunele Ciula Mare, Vălioara și Cărpiniș.

GRAJDURI COMUNALE

s'au construit în:

— *Petrila*, pentru care comuna a cheltuit din buget suma de 480.000 lei, locuitorii au prestat muncă de folos obștesc în valoare de 50.000 lei, iar comuna a mai contribuit și cu materiale în valoare de 150.000 lei;

— *Uricani*, pentru care comuna a cheltuit din buget 165 700 lei, a contribuit cu materiale în valoare de 185.000 lei și locuitorii cu muncă de folos obștesc în valoare de 75.000 lei

— *Sibot*, pentru care comuna a cheltuit din buget 105.000 lei, a contribuit cu materiale în valoare de 98.000 lei, iar locuitorii cu muncă de folos obștesc în valoare de 55.000 lei.

— *Brănișca*, pentru care comuna a cheltuit din buget 65.000 lei, a contribuit cu materiale în valoare de 18.000 lei, iar locuitorii cu muncă de folos obștesc în valoare de 10.000 lei.

— *Ostrov*, pentru care comuna a cheltuit din buget 85.500 lei, a contribuit cu materiale în valoare de 98.000 lei, iar locuitorii cu muncă de folos obștesc în valoare de 27.000 lei.

De asemeni *s'au reparat 8 grajduri comunale.*

S'au mai executat 49 împrejmuiri la diferite localuri administrative, școli, biserici, cimitire umane și de animale.

S'au construit *28 fântâni cu apă potabilă.*

www.dacoromanica.ro

IN ORAȘUL DEVA:

1. Lucrările apeductului. Lucrarea totală costă 62.000.000 lei din care, partea programată pentru anul 1942, de 25.000.000 lei s'a executat, urmând să se definitiveze în 1943. La această cheltuială bugetul fondului comun al Ministerului a contribuit cu 22.000.000 lei, iar bugetul orașului cu 3.000.000 lei.

2. *Definitivarea pavajului Str. Regele Ferdinand*, sectorul nou deschis la gara C. F. R., lucrări în valoare de 2.000.000 lei din fondul comun al Ministerului.

3. *Refacerea Teatrului Comunal*, lucrare care a costat 1.300.000 lei, din care 1.000.000 lei din fondul comun al Ministerului și 300.000 lei din bugetul orașului.

4. *Baie la Prefectură* cu 12 dușuri și 4 căzi, pentru funcționarii județeni, lucrare care a costat 800.000 lei, dați din bugetul fondului comun al Ministerului.

5. Edificarea la Prefectură a unui *garaj* cu *5 boxe* pentru automobilele și mașinele rutiere ale Prefecturei, a unui *atelier mecanic* pentru repararea mașinelor și a unei *locuințe pentru intendent*, lucrare care a costat 1.500.000 lei din bugetul fondului comun al Ministerului.

6. *Canal* care leagă puțurile absorbante dela noul palat administrativ cu canalul râului Cerna, lucrare care a costat 500.000 lei din fondul comun al Ministerului.

7. *Muzeul județean*, reparații radicale în interior, exterior și la acoperiș, lucrare care a costat 1.000.000 lei din fondul comun al Ministerului.

8. *Palatul Prefecturei*, reparații exterioare și zugrăvit interior, lucrare care a costat 907.552 lei, din care 485.000 lei din fondul comun al Ministerului iar 422.552 lei din bugetul județului.

Casa de odihnă a funcționarilor județeni din stațiunea balneară Geoagiu-Băi. Terminarea construcției și înzestrarea ei cu instalațiuni sanitare, mobilier, etc., lucrări cari au costat 572.038 lei, din cari 550.000 lei din fondul comun și 22.038 lei din bugetul județului.

www.dacoromanica.ro

SĂPĂTURI ARHEOLOGICE

Pentru săpăturile executate în localitățile Cigmău, Micia și Sarmizegetusa s'a cheltuit din bugetul județului suma de 85.000 lei.

Pentru repararea muzeului filial din Sarmizegetusa și pentru conservarea ruinelor antice desgropate s'a cheltuit din bugetul județului suma de 25.000 lei.

* * *

Din exemplele date reese marele aport adus de colectivitate lucrărilor edilitare înfăptuite în comunele rurale, aport care constă în munca de folos obștesc prestată benevol de locuitori și contribuțiunile în bani sau materiale fie ale locuitorilor, ale comunelor, sau diferitelor instituțiuni.

Se evidențiază astfel că, aceste administrațiuni, dacă s'ar fi limitat numai la posibilitățile lor bugetare nu ar fi putut realiza nici jumătate din lucrările înfăptuite.

www.dacoromanica.ro

Organizarea și funcționarea atelierelor comunale și a unor întreprinderi productive.

Necesitățile pe cari le reclamă condițiunile unei vieți organizate, necesități cari se înmulțesc treptat cu desvoltarea și progresul omului, au impus crearea posibilităților pentru mai ușoara și rapida lor satisfacere.

Implinirea nevoilor, atunci când ele sunt simțite, ca și la locul unde se produc, aduce mai înainte de toate o degrevare de cheltueli ce le-ar necesita aceste împliniri în cazurile când se fac din locuri mai îndepărtate. In al doilea rând contribue la păsirea mai ușoară peste acele nevoi, deci la obținerea imediată a rezultatului și astfel la realizarea progresului.

Centrele umane mai importante, prin însăși organizarea vieței sociale, în mod implicit au primit diverse înlesniri în satisfacerea necesităților Nu acelaș lucru s'a întâmplat cu centrele mici, cu satele ai căror locuitori, pentru rezolvarea diferitelor lor trebuințe, sunt nevoiți a parcurge distanțe mai mici ori mai mari și astfel a pierde timp, precum și să suporte cheltueli inerente deplasărilor, deci risipa venitului care ar fi putut fi utilizat cu mai mult folos în altă direcțiune.

Pe lângă risipa de timp și venituri, aprovizionarea cu cele necesare dela centre mai mari implică încă o cheltuială în plus și anume aceia a beneficiului pe care trebue să-l realizeze furnizorul respectiv.

Toate aceste dificultăți grevează asupra rapidei aprovizionări, deci asupra progresului.

www.dacoromanica.ro

Crearea posibilităților de satisfacere pe loc a nevoilor și astfel evitarea împrejurărilor vitrege populației sătești, este gândul ce trebue să preocupe în permanență pe cei chemați la îndruma și conduce viața satelor, adecă pe prefecți.

Grijei pentru satisfacerea trebuințelor satului trebue să i se alăture în aceiași măsură și crearea surselor de venit prin valorificarea directă a diferitelor produse, sau industrializarea celor cari necesită o astfel de operațiune.

ATELIERE COMUNALE

Din îmbinarea acestor nevoi a rezultat necesitatea înființărei diferitelor ateliere comunale care au un întreit scop:

1. formarea micilor meseriași atât de necesari satelor;
2. satisfacerea nevoilor sătești;
3. ridicarea standardului de viață al săteanului.

Comuna Sarmizegetusa.

Atelier pentru prelucrarea lânei provenită dela epurii de „Angora", înființat în 1942 cu o cheltuială de 8.000 lei, din fonduri bugetare comunale.

www.dacoromanica.ro

Atelierele comunale trebue să ia ființă acolo unde se simte mai mult nevoia produselor lor, precum și acolo unde se găsesc materiile prime destinate prelucrărei. Cu un cuvânt condițiunea existenței lor trebue adaptată fiecărei situațiuni locale, spre a avea posibilitatea randamentului și deci a li se învedera utilitatea.

In cazul când posibilitățile financiare ale unei comune nu permit organizarea, înființarea și susținerea unuia, sau a mai multor ateliere, deși necesitățile ar reclama, realizarea lor este posibilă prin asocierea mai multor comune în acest scop. Fiecare din ele va contribui cu o cotă parte din cheltuelile inerente dotărei cu scule, instrumente și altele până când, prin realizări de beneficii, aceste cheltueli se vor putea amortiza.

După aceasta, beneficiile realizate vor constitui beneficiile proprii ale comunelor respective, beneficii care se vor utiliza pentru îmbogățirea patrimoniului asociației, pentru extensiunea atelierului, pentru acordare de sporuri de salarii sau prime lucrătorilor, etc.

Asocierea comunelor, în vederea organizărei și înființărei atelierelor, se face prin statute votate de primarii comunelor în cauză, precizându-se în deciziunea respectivă și cuantumul subvenției ce se aprobă pe seama asociației.

In județul Hunedoara aceste asociațiuni au luat ființă și își au sediile în localitatea de reședință a plaselor, fiecare din acestea având asociate toate comunele din plasa respectivă.

Prin statute se determină ce anume ateliere se înființează, — potrivit nevoilor locale, — și comuna de sediu a fiecărui atelier, determinată potrivit resurselor de materii prime, posibilităților de aprovizionare sau desfacere și altele. In măsura în care se va dovedi ulterior necesitatea înființărei și a altor ateliere, sediul acestora se va determina printr'o deciziune a președintelui asociației, care de drept este pretorul respectiv.

Asociațiile vor fi administrate de către adunarea generală, compusă din maeștrii conducători ai atelierelor, pretorul plasei,

www.dacoromanica.ro

primarii comunelor asociate, notarii comunelor sedii de ateliere, precum şi din un consiliu de administraţie compus dintr'un preşedinte, care de drept va fi pretorul plasei respective, notarii comunelor sedii de ateliere, trei membri aleşi de adunarea generală dintre primarii şi notarii comunelor asociate şi maeştrii conducători de ateliere, iar ca secretar al asociaţiei va fi de drept secretarul plăşii respective.

Pentru verificarea gestiunei (conturi şi casierie) asociaţiei se va institui o comisiune de control compusă din trei membri şi anume: unul ales de adunarea generală, iar doi desemnaţi de Prefectură, dintre funcţionarii financiari, de preferinţă contabili.

Adunarea generală se întruneşte în şedinţă ordinară la începutul lunei Martie, iar în şedinţă extraordinară ori de câte ori este necesar.

Convocarea se face de către preşedinte prin invitaţii scrise.

Participarea la şedinţele adunărei generale este personală, membrii neavând dreptul de a fi reprezentaţi.

Adunarea generală lucrează valabil cu majoritatea absolută a membrilor săi. Deciziunile se iau cu majoritatea voturilor membrilor prezenţi. In caz de paritate, votul preşedintelui decide.

Actele, dosarele, sau registrele de care vre-un membru al adunărei generale ar avea nevoe, pentru studierea chestiunilor ce doreşte a supune deliberării adunărei generale, i se vor pune la dispoziţie.

In orice chestiune care se supune desbaterii adunărei generale membrul interesat personal, sau prin rudele sale până la al patrulea grad inclusiv, este obligat a-şi declara incompatibilitatea la începutul şedinţei şi a se retrage din desbateri. Acei care s'ar abate dela aceste dispoziţiuni, urmează a fi sancţionaţi cu revocarea mandatului şi a fi ţinuţi să despăgubească asociaţia de toate daunele ce le-ar fi cauzat.

Despre discuţiunile urmate în şedinţa adunărei generale şi deciziunile luate se încheie un proces-verbal care trebue să

www.dacoromanica.ro

fie semnat de președinte, de membrii prezenți și de secretar.

Procesele-verbale se vor trece într'un registru special, parafat și numerotat.

Hotărîrile sunt executorii prin ele însile, afară de cazul când legile sau regulamentele prevăd și o altă aprobare superioară.

Atelierul de tâmplărie și saboți din comuna Aninoasa, înființat în 1942 cu o cheltuială bugetară de 6.380 lei.

Atribuțiunile adunărei generale sunt:

a) Fixarea cotizațiilor pe care comunele asociate le dau anual asociației,

b) Votarea bugetului,

c) Aprobarea împrumuturilor necesare asociației,

d) Votarea conturilor de gestiune ale asociației.

Consiliul de administrație, compus cum s'a arătat mai sus, se va întruni în mod obligatoriu cel puțin odată pe lună și ori de câte ori va fi convocat de președinte.

www.dacoromanica.ro

Consiliul de administrație va decide și rezolva, cu depline puteri, toate chestiunile privitoare la organizarea și exploatarea asociației.

El va avea ca atribuțiuni:

Stabilirea normelor pentru angajarea și efectuarea operațiunilor de venituri și cheltueli, precum și modul de aplicare a bugetului. Aprobarea proiectelor de lucrări, executarea lucrărilor și furniturilor prin licitație publică sau bună învoială și lucrărilor în regie, prevăzute în buget.

Să facă virimentele dela un articol bugetar la altul, în cursul executărei bugetului.

Să numească, avanseze, revoce și concedieze funcționarii întreprinderei și să aprobe retribuțiunile funcționarilor, în limita normelor stabilite prin legi și regulamente.

In general va decide în toate chestiunile ce privesc asociația, cu excepția acelora care sunt rezervate, prin legi și regulamente altor autorități superioare.

Președintele asociației va fi însărcinat cu conducerea tehnică, comercială și adiminstrativă a asociației.

Ca atribuțiuni îi revin:

1. Referarea tuturor chestiunilor prezentate adunărei generale și consiliului de administrație și ia parte în mod obligatoriu la ședințe, cu vot deliberativ.

2. In limitele sumelor fixate de consiliul de administrație președintele va fi în drept a angaja, după a sa chibzuire, orice lucrare de exploatare tehnică și orice reparațiuni, transformări, extinderi și să aprobe plata lor.

3. Va avea sub ordinele sale întreg personalul.

4. Va elabora darea de seamă și va face încheierea socotelilor în termenele prevăzute de legi și regulamente.

5. Va pregăti, pe a sa răspundere, toate proectele de regulamente și lucrări, planurile, rapoartele, devizele, caetele de sarcini ale lucrărilor și furniturilor, anteproectele de buget, conturi și bilanțuri, supunându-le aprobărei consiliului de administrație.

www.dacoromanica.ro

6. Va îngriji de ţinerea la curent a registrelor.

7. Va prezenta consiliului de administraţie, însoţite de referatele de specialitate, proectele actelor de dispoziţie.

8. Va prezenta consiliului de administraţie proectele de tarife, însoţite de o documentată expunere de motive.

9. Va ţine la curent consiliul de administraţie cu situaţia financiară a asociaţiei.

10. Va îngriji ca fondurile asociaţiei să fie consemnate în conformitate cu dispoziţiunile legei.

11. Va aproba concediile de odihnă ale tuturor angajaţilor şi funcţionarilor.

Atelierul de saboţi din comuna Dobra,
înfiinţat în 1942 cu o cheltuială bugetară de 5.000 lei.
Vedere în interior.

12. Preşedintele va lua primele măsuri disciplinare împotriva tuturor funcţionarilor, ordonând cercetările prealabile al căror rezultat îl va prezenta consiliului de administraţie.

www.dacoromanica.ro

El va putea hotărî suspendarea provizorie a funcționarilor numai în cazuri excepțional de grave, când întârzierea măsurilor ar fi dăunătoare intereselor asociației. Deciziunea de suspendare va fi supusă spre ratificare consiliului de administrație, în prima ședință.

13. Președintele va reprezenta asociația personal, sau prin împuterniciți, în relațiunile cu diferite instituțiuni de Stat și cu particularii, precum și în fața instanțelor judecătorești.

Operațiunile contabile ale asociației vor fi supuse controlului comisiei județene pentru verificarea conturilor de gestiune.

Membrii comisiei de control, constituită conform prevederilor menționate, vor trebui să se întrunească cel puțin odată pe trimestru și vor consemna într'un proces verbal toate observațiile în legătură cu executarea controlului.

Comisiunea de control va lucra în plenul său și va avea următoarele atribuțiuni:

1. Să supravegheze contabilitatea asociației prin verificarea amănunțită și periodică a registrelor comerciale, a căror ținere regulată o certifică.

2. Să controleze inventarul asociației încredințându-se dacă e întocmit în conformitate cu dispozițiunile legilor, regulamentului și cu instrucțiunile Ministerului de Interne.

3. Să examineze bilanțul și conturile de gestiune încheiate la finea anului.

Rezultatul verificărilor, revizuirilor și controlului va fi consemnat într'un raport în care se vor arăta constatările făcute și propunerile comisiunei. Raportul va fi supus de către comisiune consiliului de administrație.

Asociația se va administra după principiile legei contabilității publice și a legei pentru simplificarea formalităților de angajare a cheltuelilor, din 26 Ianuarie 1940, cu modificările ulterioare.

www.dacoromanica.ro

Asociația va fi obligată, din momentul începerii activității sale, să întocmească un inventar al întregului său patrimoniu, cu arătarea valorilor respective, precum și un cont detaliat cuprinzând toate datoriile la valoarea lor reală, pentru a se putea determina, prin compararea activului cu pasivul, valoarea reală a averei. Inventarul va fi aprobat și semnat de consiliul de administrație.

Veniturile brute ale asociației vor fi de două feluri:

a) Subvenții fixe pe care le plătesc comunele odată pentru totdeauna, necesare organizării atelierelor.

b) Taxele încasate dela particulari pentru lucrările prestate în atelierele organizate.

Asociația nu va putea executa nimănui servicii fără plată.

Adunarea generală va întocmi anual bugetul și planul financiar al regiei.

Bugetul regiei va forma anexă la bugetul comunelor, în care va figura numai cu cota parte din profitul net, ce se va cuveni comunei respective.

Bugetul se va compune din:

1. *Bugetul ordinar* de exploatare și întreținere, care va cuprinde în mod obligatoriu

la Cheltueli:

a) Cheltueli de exploatare, întreținere și administrație,

b) Dobânzile și amortismentele exigibile în exercițiul corespunzător la împrumuturile neachitate, cât și alte obligații de plată exigibile (inclusiv redevențe),

c) O alocație pentru deschidere de credite suplimentare și extraordinare,

la Venituri:

a) va cuprinde totalitatea veniturilor provenite din activitatea asociației, venituri isvorîte din exploatarea diverselor bunuri afectate asociației, din cotizațiuni sau contribuțiuni speciale, cât și drepturile ei de orice natură față de terți.

www.dacoromanica.ro

b) La venituri vor figura deasemeni eventualele subvenţii acordate, tranşele încasabile în cursul unui exerciţiu bugetar din împrumuturile contractate, cât şi cota parte de prelevat din fondurile proprii de amortizare şi reînoiri, desvoltare, etc., ce va fi necesară pentru acoperirea cheltuelilor extraordinare ale asociaţiei şi care nu pot fi acoperite din veniturile ei normale.

2. *Bugetul extraordinar* al investiţiunilor şi reînoirilor, care va cuprinde la cheltueli toate investiţiunile necesare sporirei capacităţei asociaţiei, precum şi reînoiri şi reparaţiuni mari, iar la venituri excedentul din bugetul ordinar, prelevări din fondul de desvoltare, din fondul de amortisment şi reînoiri, din fondul de rezervă şi eventuale împrumuturi.

In cursul executărei bugetului, în caz de nevoe sau pentru a obţine rezultate mai bune, orice cheltueli bugetare, cu excepţia celor prevăzute pentru plata personalului administrativ, specificat în statele de plată ale asociaţiei, vor putea fi sporite cu aprobarea consiliului de administraţie, dacă vor fi sporuri de venituri suficiente pentru acoperirea cheltuelilor propuse.

Virimentele dela un articol bugetar la altul, în cursul executărei bugetului, vor putea fi făcute de consiliul de administraţie.

Exerciţiul financiar va începe la 1 Aprilie şi se va termina la 31 Martie.

Angajările şi ordonanţările de cheltueli vor putea fi făcute până la finele exerciţiului bugetar.

In cazul când recepţia nu se va putea face în cursul aceluiaş exerciţiu, în care s'a făcut şi angajarea respectivă, angajarea cheltuelilor din exerciţiul precedent se va reporta pe exerciţiul bugetar următor.

Angajarea şi efectuarea operaţiunilor de venituri şi cheltueli, precum şi stabilirea modalităţilor de aplicare a bugetului vor fi date în atribuţiunea consiliului de administraţie.

Dacă bugetul asociaţiei, din orice motive nu ar obţine cuvenitele aprobări până în ziua de 31 Martie, consiliul de

www.dacoromanica.ro

administrație va fi autorizat a începe executarea bugetului pentru cheltueli curente, primind asigurarea unei exploatări continue și raționale a asociației, respectând ca prevederi maxime creditele bugetului anului precedent.

Bilanțul și contul de profit și pierderi va fi întocmit și înaintat în termen de 2 luni dela sfârșitul exercițiului financiar, împreună cu inventarul general și darea de seamă.

Valoarea bunurilor, care prin natura lor sunt supuse uzurei sau deprecierei, va fi amortizată în mod corespunzător.

Cota amortizărei se va hotărî anual de consiliul de administrație, la propunerea directorului.

Bunurile mobile se vor socoti cu prețurile de cost sau cu prețul zilei, dacă acesta este inferior.

Creanțele dubioase se vor trece cu valoarea probabilă; acele care nu se pot încasa se vor scădea, iar rentele și obligațiunile se vor trece la cursul zilei.

In cazuri de urgentă necesitate președintele poate angaja pe a sa răspundere cheltuelile strict indispensabile, rămânând a le supune ratificărei consiliului de administrație în prima ședință următoare.

Toate proectele de operațiuni, contracte și hotăriri care angajează cheltueli noui, se vor supune de președinte aprobărei consiliului de administrație, după ce în prealabil se va fi luat viza contabilă; pentru proiectele de contracte se va lua și viza contenciosului.

Cheltuelile de natură periodică vor fi considerate ca angajate dela începutul exercițiului, putând fi ordonanțate fără aprobarea specială din partea consiliului de administrație.

Controlul preventiv se va face în conformitate cu prevederile legale, de către secretarul pretur.

Operațiunile de încasări și plăți ale asociației se vor face prin casieria asociației.

Beneficiul net ce va rezulta la încheierea conturilor de gestiune se vor repartiza comunelor membre ale asociației și

www.dacoromanica.ro

se vor putea distribui funcționarilor cari au contribuit prin munca lor la organizarea și buna funcționare a asociației.

Repartizarea beneficiului se va face avându-se în vedere cota capitalului cu care comuna a contribuit la finanțarea asociației.

Meseriașii conducători de ateliere vor trebui să fie angajați prin contracte de muncă, potrivit normelor stabilite în legea contractelor de muncă.

Conducătorul atelierului va fi obligat a angaja numărul de ucenici fixat de către președintele asociației și a-i învăța meseria respectivă, pe propria lui răspundere.

Lucrările de birou ale asociației se vor îndeplini în mod obligatoriu și gratuit de funcționarii preturei și ai primăriilor comunelor unde au sediile atelierele respective.

Președintele, membrii adunărei generale, membrii consiliului de administrație, cenzorii și tot personalul de conducere și control, cu excepția personalului tehnic, vor presta serviciul gratuit și nu vor avea dreptul decât la rambusarea cheltuielilor efective.

Asociațiunile constituite pe baza acestor norme urmăresc crearea posibilităților materiale pentru înființarea și susținerea atelierelor.

Atelierele la rândul lor vor avea câte un regulament referitor la funcționarea interioară și la conducerea gestiunei.

In aceste regulamente trebue să se prevadă toate condițiunile pentru asigurarea bunei lor funcționări, urmărindu-se în permanență întreitul scop:

— ușurarea vieței locale prin desfacere de produse eftine,

— formarea meșteșugarilor dintre copiii sătenilor,

— creare de venituri comunelor.

De aceia fiecare atelier stă sub controlul și directa răspundere a primarului comunei unde atelierul respectiv își are sediul. Va trebui să funcționeze într'un local corespunzător, pus la dispoziție de comună și să fie condus de unul sau mai

www.dacoromanica.ro

mulți maeștri, — după numărul secțiilor ce cuprinde. — Acești maeștri vor fi angajați cu contract și retribuiți cu salar fix, la care se va mai adăuga și un anumit procent din venitul rezultat prin desfacerea produselor. Aceasta, pentru stimularea interesului maestrului, care astfel va fi și el cointeresat. Până la crearea veniturilor proprii, comuna, sau comunele asociate vor pune la dispoziție fondurile necesare pentru obținerea și amenajarea localului ca atelier, dotarea cu sculele și uneltele necesare, ca și angajarea personalului.

Acest fond se va restitui comunei, sau comunelor respective într'un termen anume stabilit.

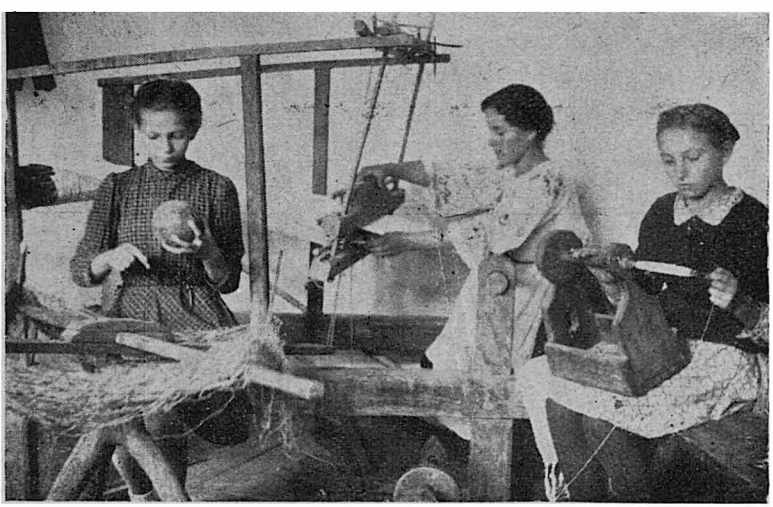

Atelierul de țesătorie din comuna Dobra, înființat în 1942 cu o cheltuială bugetară de 10.000 lei.
Vedere în interior.

In aceste ateliere, ucenicii vor trebui să fie recrutați numai dintre copiii sătenilor, de preferință orfani de război, fii de invalizi și concentrați cari doresc a deveni meseriași. Angajarea lor se va face conform prevederilor legei pentru exercitarea meseriilor.

www.dacoromanica.ro

Fiecare atelier va trebui să aibă gestiunea sa proprie, care se va cuprinde în bugetul comunei respective la capitolul „Ordinare“ și sub un paragraf special, care se va intitula, atât la venituri cât și la cheltueli „Atelierul comunal“. La venituri se vor înscrie sumele provenite din subvenții, donații, încasările efectuate din lucrările atelierului, etc. La cheltueli se va înscrie plata personalului, costul materialelor procurate, a sculelor și uneltelor cu care se înzestrează atelierul, chiria localului, etc. Contabilitatea atelierului se va ține conform normelor contabilității comunale. Plata salariilor personalului se va face pe bază de stat nominal. Incasările la atelier se vor face prin chitanțiere ajutătoare numerotate, sigilate și semnate de președintele asociației comunelor, care este pretorul. Evidența acestor chitanțiere se va ține la pretură. Sumele astfel încasate se vor vărsa lunar în cassa comunei prin recepise de încasarea veniturilor comunale. Vârful recepisei se va anexa la chitanțier.

Comenzile de lucrări se vor adresa primarului, care, printr'o foaie de comandă, dispune maestrului efectuarea lucrărilor. Foaia de comandă va fi un formular tip și se va complecta gratuit de funcționarii primăriei, iar apoi se va semna de primar. Maestrul va executa lucrarea, va complecta foaia de comandă cu prețul lucrărei și va încasa suma prin chitanțierul ajutător. La cotorul chitanței se va păstra foaia de comandă.

Maeștrii sunt astfel gestionari. La dispoziția lor se va pune un fond de rulment, pentru procurarea materialelor, în raport cu comenzile primite și desvoltarea ce o ia atelierul.

Controlul atelierului și a gestiunei sale se va face în mod obligatoriu de notar în fiecare lună.

Inventarul atelierului, cuprinzând toate sculele și uneltele ce posedă, se va întocmi de notar, care este obligat a-l ține la zi. In atelier se va afișa un inventar care va cuprinde toate obiectele aflate în el. Acest inventar parțial va fi semnat de maestrul respectiv, care răspunde personal de toate obiectele înscrise în el.

Urmând cu strictețe linia de conduită a directivelor ex-

www.dacoromanica.ro

puse până aci am ajuns ca în județul Hunedoara să înființăm în timp de cinci luni următoarele ateliere comunale:

Ateliere	de ceramică	2
„	de cismărie, pantofărie . .	8
„	de cojocărie	1
„	de croitorie	1
„	de cioplit marmoră . . .	1
„	de fierărie	12
„	de lemnărie	3
„	de tâmplărie	16
„	de dulgherie	3
„	de rotărie	11
„	de căruțe standard . . .	1
„	de mobilier standard pt. țărani	3
„	de țesătorie	7
„	de prelucrarea lânei . . .	2
„	de fabricarea saboților . .	12
„	de lăcătușerie-strungărie . .	3
„	mecanic pentru repararea mașinelor, la Prefectura județului	1
„	pentru morărit	1
„	pentru fabricarea cărămizilor .	12
„	pentru tăbăcirea pielei . .	4
„	pentru fabricarea plăcilor de beton	11
„	pentru împletituri de papură, coșuri	1
„	pentru fabricarea coșnițelor de stupi	1
	Total ateliere: .	117

Atelierele, potrivit denumirei lor, produc lucrările indicate, creind în acelaș timp și meșteșugarii respectivi.

Față de lipsa accentuată pe fiecare zi a produselor de piele necesară încălțămintei, acest articol a căutat să fie substituit prin altele, cel puțin la elevii de școală și copiii sătenilor. Astfel s'a ajuns la saboții de lemn, iar pentru o confecționare uniformă, mai potrivită scopului și în acelaș timp mai lesnicioasă, s'au înființat atelierele respective. Sabotul constă dintr'o

www.dacoromanica.ro

talpă flexibilă de lemn la care s'a adaptat o îmbrăcăminte de postav, care ţine cald picioruluí. Experimentarea a dat rezultate bune, aşa că acest produs s'a generalizat în judeţ.

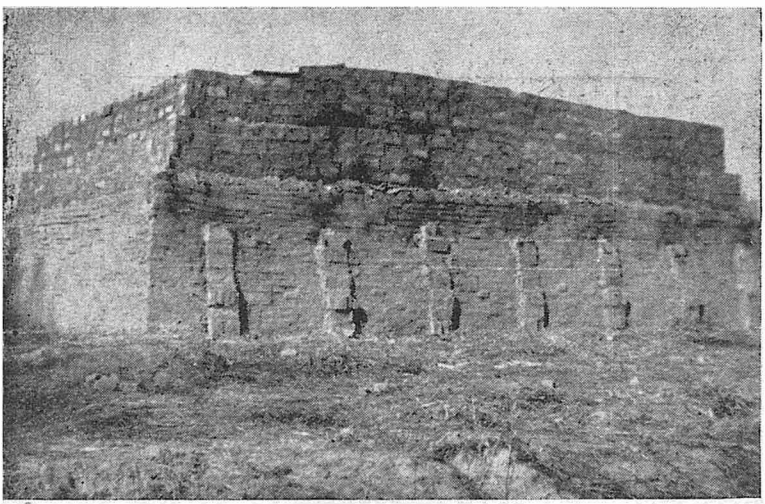

Comuna Toteşti.
Cuptor cu 50 000 buc. cărămizi arse, necesare edificărei localului de primărie.

A costat:

din bugetul comunei, pentru confecţionat şi arsul de către specialist	60.000 lei
valoarea muncei de folos obştesc, depusă pentru aşezatul în cuptor	10.000 „
contribuţia locuitorilor constând în 50 m. st. lemne necesare arsului	50.000 „
contribuţia comunei în nisip şi paie pentru acoperit	5.000 „
Total. . .	125.000 „

INTREPRINDERI COMUNALE

Alături de atelierele comunale şi urmărind în parte acelaş scop, s'au creiat unele întreprinderi care vor spori veniturile sătenilor.

www.dacoromanica.ro

Insă, pe lângă producerea acestor venituri, crearea lor are ca scop principal îndrumarea sătenilor la ocupațiuni ușoare, dar rentabile pentru ei, ca și ameliorarea hranei lor, prin introducerea în alimentație a produselor ce rezultă.

Astfel, pentru reînvierea ocupațiunei albinăritului și pentru îmbunătățirea hranei țăranului, prin introducerea mierei ca aliment în hrana lui obișnuită, s'a dispus, în anul 1941, confecționarea unui număr de 100 stupi sistematici care s'au distribuit țăranilor doritori a se ocupa cu creșterea albinelor.

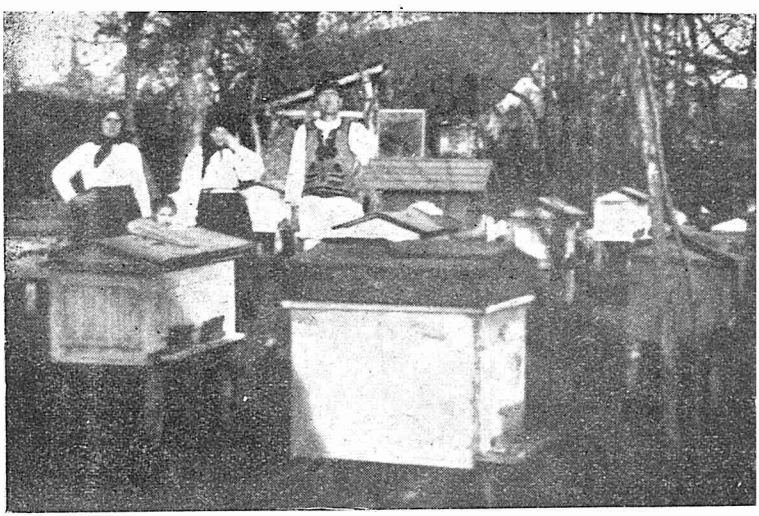

Stațiunea apicolă din comuna Beriu,
înființată în 1941 cu suma de 20.933 lei din bugetul județului.

Aceluiaș regim au fost supuși și sătenii cărora li s'au distribuit alți 66 stupi, în decursul anului 1942.

Mierea rezultată din stupii sistematici primiți gratuit, va forma proprietatea cetățeanului respectiv, cu excepția a 20% din totalul producției, pe care proprietarul stupului este obligat a o vinde, iar costul ei să-l facă venit în bugetului județului.

Totalul acestui venit va servi pentru crearea unui fond în vederea continuărei acțiunei începute, înscriindu-se în bu-

www.dacoromanica.ro

getul județului, la capitolul destinație specială, articol aparte, cu destinația exclusivă de a servi scopului arătat.

Acei săteni care din motive nejustificate nu satisfac aceste obligațiuni, sau din orice motive nu varsă valoarea cotei de 20% din totalul producției de miere recoltată, pierd dreptul asupra proprietății stupului și vor fi obligați pe cale administrativă să restitue județului stupul, care îl va da altui cetățean din același comună, propus de organele administrative.

Proprietarul stupului, în momentul când prin vărsăminte a acoperit prețul de cost al stupului, așa cum i s'a comunicat de Prefectură odată cu predarea stupului, devine proprietar absolut al lui, fiind totuși obligat a continua acțiunea de înmulțire. Totuși, în această privință va fi supus controlului organelor administrative delegate cu această misiune.

Din fondul rezultat prin vânzarea celor 20% din mierea produsă, sumă care se face venit în bugetul județului, precum și din prevederile bugetare anuale, Prefectura va institui premii care se vor decerne celor mai buni apicultori ce au dat dovadă că au înțeles întocmai acțiunea și au reușit ca să-și creieze prisăci model, din toate punctele de vedere.

In timpul iernei, sau în vremea când muncile agricole permit, fiind terminate, medicii veterinari și inginerii agronomi vor ține conferințe cu cetățenii, dându-le sfaturi și îndrumări în domeniul acțiunei apicole.

Aceste cursuri vor fi urmate și de învățătorii și preoții din comună.

Medicul veterinar și inginerul agronom sunt obligați a da îndrumări apicultorilor relativ la îngrijirea albinelor, locul unde trebuesc așezați stupii pentru colectarea nectarului și polenului, precum și pentru recoltarea mierei.

In conformitate cu Decretul Regal Nr. 1303 din 28 Martie 1936, boalele albinelor, ce s'ar ivi, trebuesc declarate imediat primăriei. Pe baza acestei declarații medicul veterinar de circumscripție este obligat a cerceta stupul și a da consultații gratuite.

www.dacoromanica.ro

In urma acestei acțiuni, în județ s'au înființat 6 stațiuni apicole, al căror rezultat este foarte mulțumitor. După roirea din acest an se vor mai înființa alte noui stațiuni.

* * *

Concomitent cu această acțiune s'a înființat în județ, la sediul celor 12 plase, câte o stațiune de creștere a iepurilor de casă de rasa „Angora", compuse fiecare la început din câte un mascul și două femele.

Procurarea acestor iepuri s'a făcut din fondurile județului.

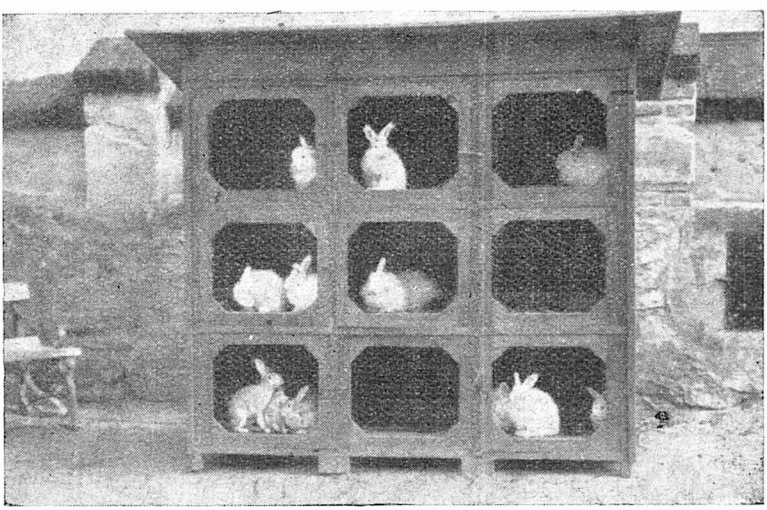

Stațiunea leporală a plasei Deva,
înființată în 1942 cu suma de 13.500 lei din bugetul județului
(costul unui mascul cu două femele și cușca)

Stațiunile dela cele douăsprezece preturi funcționează sub îngrijirea pretorului respectiv.

Puii rezultați din înmulțirea iepurilor se distribue de prefectură primăriilor din județ, tot în aceiași proporție de un mascul și două femele. Primăriile sunt obligate a înființa crescătorii întreținute din bugetele lor.

www.dacoromanica.ro

Puii rezultați din aceste crescătorii vor fi distribuiți de primării, la ordinul prefecturei, cetățenilor doritori a înființa crescătorii proprii, în următoarele condițiuni:

Fiecare cetățean, doritor a cultiva creșterea epurilor, este obligat a-i îngriji după dispozițiunile date de Prefectură, făcându-le cotețe după modelul tip întocmtt de serviciul tehnic județean, îngrijind în permanență ca regenerarea rasei să se facă prin încrucișare.

Crescătoriile proprietatea județului, ca și cele ale comunelor sunt obligate a preda Prefecturei toată lâna rezultată din tunderea epurilor, în vederea înființărei unui atelier județean care să prelucreze acest produs.

Proprietarii particulari care și-au creiat crescătorii din iepuri dăruiți de Prefectură, din stațiunile Prefecturei sau Primăriilor, sunt obligați a da în natură Prefecturei jumătate din recolta de lână obținută, iar cealaltă jumătate se consideră blocată, producătorii fiind obligați a o vinde Prefecturei la prețul pieței.

Pentru stațiunile de epuri dela preturi, prefectura plătește anual suma de 200 lei de fiecare epure, drept costul întreținerei, pretorii fiind obligați ca în contul acestor sume să dea epurilor hrana necesară, după instrucțiunile primite.

Atât în timpul iernei, cât și atunci când sătenii nu sunt ocupați cu muncile agricole, medicii veterinari și inginerii agronomi le vor ține conferințe cu privire la modul de îngrijire, la tunderea lor și recoltarea lânei de calitate, la hrana lor, la imperechere, etc. Aceste cursuri vor fi urmate în mod obligatoriu și de preoții și învățătorii din comunele respective. Medicii veterinari mai sunt obligați a trata epurii bolnavi, precum și a selecționa masculii, în vederea asigurărei generațiilor robuste. La fel vor aviza și asupra sacrificărei celor deveniți inapți.

Această dublă acțiune a județului, — apicolă și leporală, — a fost reglementată și aprobată de Ministerul Afacerilor Interne.

www.dacoromanica.ro

Pentru respectarea dispozițiilor cuprinse în acel regulament, prefectura, prin contenciosul său, încheie cu fiecare cetățean căruia i se dau epuri sau stupi pentru albine, un contract care cuprinde obligațiunile prevăzute în regulament.

Pretorii din județ, medicii veterinari, inginerii agronomi, notarii și primarii comunelor sunt încredințați cu controlul aplicărei regulamentului.

Celor ce contravin regulamentului, pe lângă sancțiunile prevăzute în articolul respectiv, li se aplică pedeapsa amenzii dela 500—1000 lei, iar în caz de recidivă dela 500—1500 lei.

Rezultă deci că, prin aceste două acțiuni, sătenii vor obține un beneficiu material, adecă venitul realizat din vânzarea mierei și lânei de epuri, precum își vor îmbunătăți și hrana prin consumul produsului, adecă al mierei și carnei de epure, care este un aliment gustos și prețuit.

In afară de aceasta, cei care se vor dedica cu totul unei asemenea operațiuni, își vor putea realiza beneficii frumoase cu o muncă neînsemnată.

* * *

Cu scopul de a stimula mai mult producția pomicolă, precum și pentru a pune la îndemâna sătenilor mijloacele de industrializare a fructelor ce se produc în livezile lor, județul a luat inițiativa și a înființat un număr de 92 uscătorii de fructe. Uscarea fructelor a avut propriu zis un întreit scop:

— conservarea lor pentru alimentarea săteanului în timp de iarnă;

— posibilitatea valorificărei lor sub formă conservată, evitând astfel pagubele ce ar rezulta din păstrarea pe timp de iarnă;

— sustragerea unei mari cantități de fructe dela fabricarea țuicei, deci combaterea alcoolismului.

Uscătorile au dat un rezultat neașteptat. Pe lângă fructe s'au uscat și zarzavaturi și legume, care se întrebuințează de săteni în alimentația de iarnă, precum și comercializarea lor, aducându-le astfel venituri apreciabile.

www.dacoromanica.ro

Uscătoriile s'au înfiinţat pe lângă băile populare, care s'au construit conform planurilor Ministerului Sănătăţii. — Aceste băi sunt de două tipuri şi anume tip 3, numai cu duşuri, fără cadă şi tip 7, cu duşuri şi două căzi. Fiecare din aceste băi au

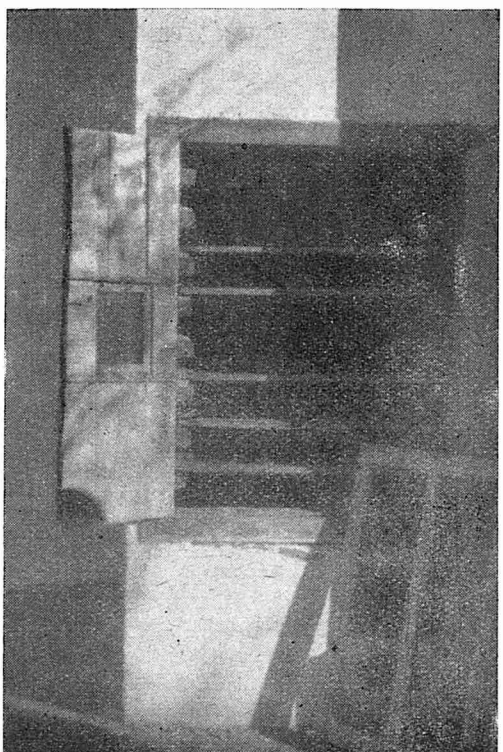

Uscătoria de fructe, legume şi zarzavaturi din comuna Toteşti, înfiinţată în 1942 cu :

fond bugetar comunal	—	—	—	7.500 lei
fond bugetar judeţean	—	—	—	7.000 „
muncă de folos obştesc		—		1.000 „
Total		—	—	15.500 lei

câte o etuvă pentru deparazitare, identică pentru ambele tipuri.

www.dacoromanica.ro

In camerele acestea se găsesc grătarele pentru uscare, în număr de zece, fiecare cu dimensiunile de 0,60 m. × 1,00 m., formate dintr'un cadru de lemn de brad (4 grinzişoare de 35×25 cm.).

Fundul grătarelor este sau din plasă de fier galvanizat, cu ochiuri de 8 mm., sau din grinzişoare de brad, dispuse paralel cu latura mică. Grătarele sunt mobile, pot aluneca orizotal pe nişte grinzişoare de brad şi se pot schimba între ele. Intregul sistem de grătare şi grinzişoare de alunecare este susţinut de un eşafodaj de lemn, format din 4 stâlpi verticali de brad, prinşi cu cepuri de lemn în pereţii verticali ai camerei de uscare.

Grătarele se umplu cu fructele ce trebuesc uscate, apoi se face focul la cuptor, se închide uşa de lemn şi în tot timpul operaţiunei de uscare se schimbă grătarele de sus cu cele de jos, pentru a se realiza o uscare uniformă.

Operaţiunea durează 24 ore, în care timp se usucă 80—100 kgr. fructe proaspete.

Pentru aceasta se consumă $^1/_4$ m. c. lemn. Socotind ca densitate medie a lemnelor ce se ard (fag, stejar, etc.) 600 kgr. m. c., consumaţia unitară de lemne este de:

$$\frac{1}{4} \times \frac{600 \text{ kgr. lemne}}{100 \text{ kgr. fructe}} = 1{,}50 \text{ kgr. lemne la kgr.-ul de fructe.}$$

Prezentându-se în asemenea condiţiuni tehnice şi de randament, uscătoriile de fructe „TIP HUNEDOARA" au fost constatate de Ministerul Lucrărilor Publice şi al Comunicaţiilor ca cele mai sistematice dela noi din ţară, deoarece:

— produc fructe uscate raţional, neafumate, — aşa cum deobicei se întâmplă, — cu aspect exterior frumos, nu prea sbârcite, moi şi cu aroma naturală păstrată;

— ele răspund mai ales unei mari probleme de ordin social, acela de a înlocui fabricarea alcoolurilor ce se scot din fructe şi a creia astfel venituri frumoase pomicultorilor, deoa-

www.dacoromanica.ro

rece prunele astfel uscate s'au vândut cu 200 lei kgr., iar uscarea lor nu a costat nici 5 lei.

* * *

In comuna Gelmar, pe malul Mureșului, acolo unde fusese colonia țiganilor, cărora li s'a mutat așezarea în altă parte a comunei, s'a înființat o grădină de zarzavat. Dotată cu sistem special de irigație, ea a adus rezultate frumoase, deși este în primul an. Prin demonstrațiuni și experiențe practice locuitorii comunei, ca și cei din împrejurimi au putut învăța practica culturei legumelor și zarzavaturilor de pe terenurile lor proprii.

In comuna *Bârcea Mare* s'a înființat o fermă pentru creșterea păsărilor de curte selecționate, cu scopul de a regenera rasa lor prin introducerea specimenelor de soiu. Este încă în faza experimentală.

Alte întreprinderi mai sunt cele două tipografii, una pe lângă Prefectură, reorganizată complect, iar alta pe lângă asociația „ASTRA". Ele execută tot felul de lucrări de specialitate, atât pentru instituțiuni, cât și pentru particulari. Tipografia pusă la dispoziția asociației „ASTRA" editează și Gazeta Hunedoarei, de sub auspiciile prefecturei. Activul lor este de 4.265.462 lei.

Recapitulând întreprinderile se constată că au luat ființă:

— stațiuni apicole	6
— centre leporale	12
— cuptoare pentru uscat fructe și legume	92
— grădini de zarzavat	1
— ferme pentru păsări	1
— tipografii	2
Total .	114

* * *

Bogățiile solului unei regiuni ca și priceperea și puterea de muncă a unui popor se vor irosi fără folos dacă nu sunt

www.dacoromanica.ro

rațional valorificate. Scopul acesta se atinge numai printr'o temeinică organizare.

Stăpânirea romană de pe plaiurile hunedorene, prin puterea sa caracteristică de organizare, care i-a dus faima și gloria în toate ținuturile străbătute, ne-a lăsat urme elocvente aci, mai mult decât în ori care alt colț al pământului românesc. Dovadă, relicvele civilizației sale din Sarmizegetusa, dela Micia-Deva, Costești-Orăștie, Cigmău-Geoagiu unde, chiar după două milenii, persistă încă mortarul de var, cărămida, caloriferul, canalizarea, sculpturile în marmoră, etc.

Dela ei ne-au rămas urmele realizărilor edilitare utile și temeinic construite.

Păsind pe făgașul înfăptuirilor străbune am stăruit să tălmăcim trecutul prin opere edilitare adaptate noului spirit al vremei.

Deva, Decembr'e 1942.

www.dacoromanica.ro

ANEXE

www.dacoromanica.ro

Prefectura județului Hunedoara, Serviciul Administrativ.

Nr. 21.521—1942.

INSTRUCȚIUNI

pentru complectarea jurnalului de șantier și ținerea evidenței lucrărilor.

GENERALITĂȚI.

Se declară șantier orice lucrare de construcție, refacere sau reparare a unui bun comunal, sau de utilitate publică.

Șantierele se numerotează pe categorii de lucrări, cu același Nr. pe întregul județ, indiferent în care comună rurală sau urbană s'ar găsi.

Ținând seamă de programele de lucrări înscrise în planurile de activitate ale tuturor comunelor din județ, ca și al Prefecturei, se stabilesc următoarele șantiere, numerotate astfel:

Șantierul Nr. 1 = Primărie (casă comunală).
„ Nr. 2 = Casă administrativă.
„ Nr. 3 = Palatul Prefecturei.
„ Nr. 4 = Noul palat administrativ
„ Nr. 5 = Baie populară.
„ Nr. 6 = Dispensar.
„ Nr. 7 = Fântână igienică.
„ Nr. 8 = Casă culturală.
„ Nr. 9 = Grajd comunal.

www.dacoromanica.ro

Şantierul Nr. 10 = Cocină pentru porci.
„ Nr. 11 = Coteţ pentru păsări.
„ Nr. 12 = Coteţ pentru iepuri.
„ Nr. 13 = Abator comunal.
„ Nr. 14 = Fântână seacă.
„ Nr. 15 = Platformă de gunoi.
„ Nr. 16 = Cuptor pt. uscat fructe şi legume.
„ Nr. 17 = Coşniţe pentru stupi.
„ Nr. 18 = Closet public.
„ Nr. 19 = Magazie.
„ Nr. 20 = Adăpătoare de vite pe izlaz.
„ Nr. 21 = Moară comunală.
„ Nr. 22 = Măţărie la abator.
„ Nr. 23 = Şopron.
„ Nr. 24 = Baracă.
„ Nr. 25 = Remiză pt. pompe sau vehicole.
„ Nr. 26 = Gherete pt. vârzători în piaţă.
„ Nr. 27 = Biserică.
„ Nr. 28 = Casă parohială.
„ Nr. 29 = Şcoală primară.
„ Nr. 30 = Cazarmă pentru jandarmi.
„ Nr. 31 = Canton la pod plutitor.
„ Nr. 32 = Pod plutitor.
„ Nr. 33 = Apeduct.
„ Nr. 34 = Troiţă.
„ Nr. 35 = Monument.
„ Nr. 36 = Muzeul judeţean.
„ Nr. 37 = Teatru comunal.
„ Nr. 38 = Casă de odihnă pt. funcţionari.
„ Nr. 39 = Garaj pentru automobile.
„ Nr. 40 = Imprejmuire.

www.dacoromanica.ro

Şantierul Nr. 41 = Linie telefonică.
„ Nr. 42 = Drum.
„ Nr. 43 = Şanţ la drum.
„ Nr. 44 = Pod sau podeţ.
„ Nr. 45 = Zid de sprijin, dig sau îndiguire la drum.
„ Nr. 46 = Dig sau îndiguire la râu.
„ Mr. 47 = Pavare de stradă.
„ Nr. 48 = Pavare de trotuar.
„ Nr. 49 = Iluminat public (felinare pe străzi).
„ Nr. 50 = Săpătură arheologică.

Orice altă lucrare a cărei construcţie ar mai surveni între timp şi care nu se cuprinde în cele 50 de categorii de mai sus, adecă între şantierele declarate şi numerotate, va primi ca şantier un Nr. de ordine continuativ, aşa cum se va stabili de Prefectură.

Orice lucrare de construcţie, refacere sau reparare, primeşte numirea de şantier din momentul când au început lucrările efective pe teren, adecă din faza adunării materialelor necesare efectuărei ei.

Tot din acel moment va începe să se conducă şi **Jurnalul Evidenţă de Şantier.**

Jurnalul de şantier are menirea de a ţine în evidenţă, zi de zi, orice lucrare ce se efectuiază la un şantier, cu indicarea numărului lucrătorilor de toate categoriile ce au fost întrebuinţaţi la efectuarea ei, ca şi contravaloarea muncei lor şi a materialelor întrebuinţate. — In modul acesta, la terminarea definitivă a lucrărilor unui şantier, se poate imediat constata:

— numărul de zile, adecă timpul în care s'a efectuat lucrarea respectivă;

www.dacoromanica.ro

— numărul lucrătorilor de toate categoriile, cari au fost utilizaţi;

— valoarea totală, pe diferitele categorii de fonduri, a acelei lucrări.

Aceste date se pot constata, de altfel, în orice moment, chiar şi în timpul execuţiei lucrărei, deoarece ele se totalizează în fiecare zi şi se reportează de pe o zi pe alta.

DETALII

Şantierul

Numerotarea şantierelor s'a făcut cu consideraţiune la nouile construcţii. — Insă, deoarece sunt multe lucrări cari au nevoe de renovări, refaceri, sau numai de reparaţiuni, lucrări care la fel trebuesc înscrise între şantiere, acestea vor purta la fel Nr. şantierului construcţiei respective, pe lângă care se va mai adăoga o literă. — Astel, lucrările de renovarea unui local de primărie se vor înscrie ca **„Şantier Nr. 1-a"**; la fel cele de refacere sau adăugire, iar lucrările de reparaţii la un local de primărie se vor înscrie ca **„Şantier Nr. 1-b"**.

In modul acesta se procedează cu toate lucrările înscrise ca şantiere dela Nr. 1. la Nr. 41 inclusiv.

Şantierul Nr. 42 Drum, reprezintă deschiderea de drum nou, lucrare care începe cu clasarea, trasarea şi apoi lucrările efective de construcţie. — Insă, deoarece drumurile prezintă o întreagă variaţie şi de alte lucrări, acestea se vor înscrie ca şantiere în modul următor:

— ca şantier Nr. 42-a toate lucrările în legătură cu aprovizionarea de piatră, pietriş şi nisip;

— ca şantier Nr. 42-b lucrările în legătură cu împietrirea de drumuri;

www.dacoromanica.ro

— şantier Nr. 42-c toate lucrările de refacere şi reparare de drum, precum şi restabilirea de circulaţie.

Şantierul Nr. 43 Şanţ, reprezintă construirea, adecă săparea de şanţuri noui, însa desfundările şi curăţirile de şanţuri se vor înscrie ca şantier Nr. 43-a.

Şantierul Nr. 44 Pod sau podeţ, reprezintă construire din nou, pe câtă vreme refacerile, reparările, înlocuirile de tabliere, podine, tuburi, etc. se vor înscrie şantier Nr. 44-a.

La fel cu şantierele Nr. 45—49, lucrări care, atunci când este vorba de refaceri sau reparări, se vor înscrie cu Nr. respectiv, pe lângă care se va adăuga litera **a.**

JURNALUL DE ŞANTIER

Se conduce la şeful şantierului respectiv, care poate fi primarul, delegatul sătesc, notarul, un membru al sfatului comunal, antreprenorul lucrărei respective, sau o altă persoană de încredere însărcinată cu supravegherea bunului mers al lucrăriior.

Jurnalul are formatul unui carnet cu 90 file, dintre cari 30 sunt fixe, iar 60 detaşabile, fiind perforate. — Fiecare carnet reprezintă lucrul pentru 30 zile. — Dispozitivul foilor din carnet este o foaie fixă, iar următoarele 2 detaşabile, apoi iar o foaie fixă şi alte 2 detaşabile, şi aşa mai departe.

O foaie din carnetul jurnalului de şantier reprezintă o zi de lucru. — Inscrierea datelor în jurnal se face cu plombagină, deodată pe trei foi şi anume pe una fixă şi următoarele 2 detaşabile. — Foaia fixă rămâne în carnet, iar cele 2 perforate se detaşează; una din ele se înaintează preturei respective, iar cealaltă Prefecturei.

www.dacoromanica.ro

Foile din jurnalul de şantier se complectează în seara fiecărei zile când s'a lucrat pe şantierul respectiv, iar expedierea foilor detaşabile, la pretură şi Prefectură, se face sau în aceiaşi seară, ori cel mai târziu a doua zi dimineaţă, dar fără nici o întârziere.

Expedierea acestor foi se va face în plicuri aparte de orice altă corespondenţă. — Pe plic, pe adresa preturei sau Prefecturei, se va înscrie menţiunea **„Şantier“**, aşa fel ca, aceste plicuri, la sosirea lor la destinaţie să se predea imediat funcţionarului însărcinat cu conducerea evidenţei, fără a se mai înregistra.

COMPLECTAREA FOILOR DE JURNAL

Intre fila fixă şi prima foae detaşabilă, ca şi între ambele file detaşabile se pune câte o foae de plombagină, aşa fel ca datele să se înscrie dintr'odată pe 3 file.

In partea din stânga, sus, se va complecta numele plasei, al comunei şi al satului unde se găseşte şantierul respectiv.

In partea din dreapta, sus, se va complecta data (anul, luna şi ziua) când se fac înscrierile din jurnal, adecă data când s'au efectuat lucrările ce se înscriu.

Dacă lucrarea la care se referă jurnalul ce se complectează este o lucrare nouă, atunci, după cuvântul **„Şantierului Nr.“**, se va scrie cifra de ordine a şantierului respectiv, aşa cum s'a stabilit în partea „Generalităţii“ a acestor Instrucţiuni.

Dacă lucrarea de pe şantier este una de renovare, refacere, reparare, etc., pe lângă cifra şantierul se va scrie şi litera respectivă, aşa cum s'a stabilit la partea **„Detalii-Şantierul“**, pagina 5 şi 6.

www.dacoromanica.ro

După cuvintele: **„pentru executarea lucrărilor de“,** se va scrie felul lucrărilor ce se execută pe şantierul respectiv şi anume: edificare, construcţie, renovare, refacere, mărire, reparare, etc., etc., apoi, după cuvântul **„la“,** se va scrie numirea lucrărei care a fost însemnată cu Nr. respectiv de şantier, adecă: primărie, şcoală primară, biserică, drum, etc., etc.

Datele înscrise până aici servesc la prezentarea, la identificarea lucrărei de ansamblu, adecă a şantierului, precum şi a timpului, adecă a zilei când se execută lucrările de detaliu, a căror înscriere urmează de acum.

Se va depune o deosebită grijă pentru ca datele necesare identificărei şantierelor să fie corect înscrise, spre a nu se da loc la confuzii, atunci când foile detaşate se colectează la Pretură sau Prefectură.

In coloana 1, **„Descrierea lucrărilor executate“,** se scrie lucrarea care s'a executat în ziua respectivă, pentru care se complectează foaia, spre exemplu:

— procurarea fără plată şi transportul dela Mureş à 10 m. c. nisip, sau:

— confecţionarea cu muncă de folos obştesc à 500 cărămizi, sau:

— procurarea cu plată à 2 m. c. cherestea de brad [scânduri N. F. şi dulapi (foastene)];

— terminarea şerpantei acoperişului şi baterea laţurilor pentru aşezarea ţiglei (olanelor) şi aşa mai departe.

In coloana 2, **„Cantităţi sau unităţi“,** se înscriu cantităţile de materiale procurate, cu sau fără plată, adecă cu fonduri bugetare sau prin contribuţia locuitorilor, donaţiuni, etc.

www.dacoromanica.ro

In coloanele 3 până la 13 inclusiv se trece numărul lucrătorilor cari au fost întrebuinţaţi la executarea lucrărei descrisă în coloana 1.

Prestatorii cu carele sau braţele nu se vor putea întrebuinţa decât numai la lucrările de drumuri, şanţuri, poduri şi ziduri de sprijin, diguri sau îndiguiri la drumuri.

Pentru toate celelalte munci efectuate fără plată numărul lucrătorilor respectivi se va trece, după caz, în coloanele 6, 7, 8 şi 9. Pentru muncile efectuate de lucrători cu plată, numărul lor se va trece, după caz, în coloanele 10, 11, 12 sau 13.

In coloana 14 se înscrie contravaloarea muncei efectuată de prestatorii arătaţi în coloana 3, 4 şi 5.

In coloana 15 se înscrie contravaloarea muncei efectuată de lucrătorii arătaţi în coloanele 6, 7, 8 şi 9, adecă lucrările efectuate cu muncă de folos obştesc, deci fără nici un fel de plată.

In coloana 16 se înscriu sumele provenite numai din fonduri bugetare şi cu cari s'au plătit muncile efectuate de lucrătorii înscrişi în coloanele 10, 11, 12 şi 13, precum şi materialele procurate din aceste fonduri.

In coloana 17 se înscriu cantităţile de materiale procurate fără nici o plată, cum ar fi piatra, pietrişul, nisipul, eventual piatra de var şi altele. La fel cantităţile de materiale primite pe cale de contribuţie din partea locuitorilor, sau comunelor, dar tot fără plată, cum ar fi lemnele care s'ar da fie individual de unii locuitori, fie din pădurea comunală, sau composesorală. Apoi cărămida fabricată de locuitori, fără plată. La fel alte materiale primite ca donaţie sau contribuţii, dar pentru care nu s'au cheltuit fon-

www.dacoromanica.ro

duri bugetare, cum ar fi spre exemplu instalaţiunile băilor populare date de Ministerul Sănătăţii, etc., etc.

In coloana 18 se înscrie contravaloarea materialelor trecute în coloana 17, adecă a celor obţinute fără cheltueli bugetare, ci pe cale de contribuţiuni, donaţiuni, etc.

In coloana 19 se va înscrie totalul sumelor trecute în coloanele 14, 15, 16 şi 18, adecă totalul valoarei lucrării respective.

In coloana 20, **„Observaţii“,** se va înscrie stadiul în care se găseşte, în ziua respectivă, lucrarea şantierului în cauză.

In seara fiecărei zile de lucru, adecă atunci când se complectează foaia din jurnalul şantierului, datele înscrise în coloanele 2 până la 19 inclusiv se totalizează pe linia **„Transport“,** din josul foii.

Dacă lucrările efectuate într'o zi nu încap a fi înscrise numai pe o singură foae, ele se vor continua şi pe a doua, a treia, sau şi pe mai multe foi. Se va căuta însă ca înscrierea lor să se faeă scurt, dar clar. Bine înţeles că fiecare foae se va complecta tot în trei exemplare.

Totalurile unei zile de lucru, înscrise pe linia **„Transport“**, se vor reporta pe linia **„Report“** a zilei următoare de lucru. In acest mod, reportându-se zi de zi numărul muncitorilor şi diferitele valori, la terminarea lucrărei se poate constata atât numărul total al lucrătorilor întrebuinţaţi, cât şi costul lucrărei, pe diferitele categorii de fonduri.

La fel se poate constata şi numărul de zile întrebuinţate, deci durata de timp în care s'a efectuat.

Fiecare foae, după complectare, va fi semnată de şeful şantierului, în partea de jos a coloanei „Observaţii“.

www.dacoromanica.ro

EVIDENȚA

Evidența fiecărei lucrări în parte se ține prin însăși foile Jurnalului de Șantier. De aceia ele trebuesc la timp, clar și corect complectate, deoarece fiecare foaie, prin totalurile ei și menționea stadiului în care se găsește, trebue să reprezinte situația acelei lucrări dela începutul ei și până în ziua când se cercetează.

Astfel, pentru eșalonul administrativ unde are loc șantierul, evidența lucrărei, sau lucrărilor respective, este însăși Jurnalul de Șantier.

Pentru autoritățile care centralizează datele diferitelor șantiere, adecă pentru Preturi și Prefectură, evidența șantierelor și a diferitelor lucrări aparținătoare aceluiaș șantier se va ține astfel:

Pentru fiecare lucrare în parte se va întocmi câte un dosar cartonat, de mărimea foilor din Jurnalul de Șantier. Foile ce sosesc zilnic, în ordinea cronologică a datelor, se vor lega în cartoanele dosarului respectiv. In acest scop fiecare foae este prevăzută cu câte două găuri, prin cari se trece sfoara.

Pe cartonul de deasupra dosarului se va scrie Nr. șantierului în cauză, apoi lucrarea propriu zisă la care se referă și în sfârșit plasa, comuna și satul unde se găsește șantierul.

Aceste dosare se vor clasa pe numerile de șantier în pachete și se vor așeza în dulap, în ordinea numerică a șantierelor.

In modul acesta în orice moment se poate constata cu ușurință, spre exemplu, câte școli se edifică în plasa respectivă, sau în județ, câte se repară, câte băi popu-

www.dacoromanica.ro

lare se edifică, câte grajduri, etc., după numărul dosare lor din şantierul respectiv.

Pentru evidenţierea celorlalte date din Jurnalul de Şantier, în fiecare săptămână se va întocmi câte un tablou care, în partea stângă sus, va purta numirea judeţului şi a plasei, iar în partea dreaptă sus, menţiunea: „Săptămâna dela . . . . la . . . . .". — Datele săptămânei se vor complecta cu timpul de când, până când se întocmeşte evidenţa.

La mijloc tabloul se va intitula:

ŞANTIERUL Nr.....

Evidenţa

executărei lucrărilor de..... la.....

Locurile goale din această titulatură se vor complecta cu aceleaşi date ca şi în Jurnalele şantierelor în cauz

După aceasta urmează aceiaşi liniatură ca şi a foilor din Jurnalul de Şantier. — La fel şi titulatura coloanelor, afară doar de coloana 1, în care se va scrie: „Satele în cari se execută lucrările".

Acest tablou va purta atâtea linii orizontale câte sate urmează a se înscrie în coloana 1, adecă atâtea, în câte se execută lucrări de aceiaşi natură, deci din şantierul în cauză.

Pe aceste linii, şi în dreptul fiecărui sat se vor înscrie datele din Jurnalul de Şantier, aşa cum sunt ele totalizate pe foaia ultimei zile din săptămâna respectivă, iar în coloana „Observaţii" se va înscrie stadiul lucrărei, din aceiaşi foaie a Jurnalului.

După înscrierea tuturor datelor tabloul se va totaliza şi astfel avem situaţia pe săptămâna respectivă a tuturor lucrărilor acelui şantier.

www.dacoromanica.ro

Se va proceda la fel cu fiecare şantier în parte.

Evidenţa descrisă mai sus se întocmeşte începând cu prima săptămână de când au început lucrările, în cazul când ele încep dela data introducerei Jurnalului de Şantier. Pentru lucrările cari erau începute mai dinainte, în oricare stadiu s'ar găsi ele, această primă situaţie va cuprinde totalitatea lucrărilor efectuate până atunci, cu specificările fiecărei coloane în parte.

Tot în acest mod se va întocmi şi prima foae din Jurnalul de Şantier, în care, până în ziua respectivă, în coloana 1 nu se vor înscrie în amănunt şi zi de zi lucrările efectuate, ci se va arăta doar mai detailat situaţia în care se află acea lucrare în ziua când se introduce Jurnalul de Şantier ca evidenţă. Astfel, pentru acele lucrări executate, se va utiliza numai o singură foae de carnet, însă specificarea lucrărilor se va face cât mai clar.

In tabloul evidenţă al săptămânei a doua totalul primei săptămâni se va înscrie ca report, după care vor urma datele săptămânei respective, apoi totalul acestei săptămâni şi în urmă totalul lucrărilor, adecă totalul reportului, cu al săptămânei în cauză.

In modul acesta se va prodeda săptămână după săptămână, până la complecta executare a lucrărilor.

Evidenţele acestea săptămânale se păstrează cusute în cartoane, la pachetul fiecărui şantier.

Deva, 20 Iunie 1942.

Prefectul judeţului:

Colonel C. DUMITRECU.

Şeful Serviciului:

TRAIAN DANIIL.

www.dacoromanica.ro

MODEL DE
PLAN DE ACTIVITATE
şi
JURNAL DE ŞANTIER

www.dacoromanica.ro

PLANUL DE ACTIVITATE

al lucrărilor ..... *din* ....., *pe anul* .....

Nr. curent	Numirea comunelor	Felul lucrărilor	Unităţi	Fonduri bugetare				Valoarea prestaţiei în natură	Valoarea muncei de folos obştesc	Valoarea contribuţiunilor date în natură						Valoarea totală a lucrărei	Observ.
				Comunale	Judeţene	Subvenţie dela Minister	TOTAL			de locuitori	de comune	de judeţ	de Stat	de instituţiuni particulare	TOTAL		

www.dacoromanica.ro

JUDEȚUL HUNEDOARA
Plasa . . . . . .
Comuna . . . . . .
Satul . . . . . .

JURNAL-
a Șantieru

pentru executarea lucrărilor de . . . .

EVIDENȚĂ
lui Nr. .....

. . . . . la . . . . . .

Anul . . . . .
Luna . . . . .
Ziua . . . . .

DESCRIEREA LUCRĂRILOR EXECUTATE	Cantități sau unități	Lucrători întrebuințați											Valoarea lucrărilor efectuate cu:						Totalul valoarei lucrărilor	Observații
		la prestație			la lucru de folos obșt.				cu plată				Prestație în natură	Muncă de folos obștesc	Fonduri bugetare	Contribuții				
		prestatori cu														Cantități de materiale	Valoarea contribuțiilor			
		car cu 2 vite	car cu 1 vită	brațele	copii	elevi	tineri P. P.	locuitori	maeștri	muncitori calificați	muncitori necalificați	salahori	Lei	Lei	Lei	Lei	Lei		Lei	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		19	20
Report . . .																				

Prefectura județului Hunedoara, Serv. Administrativ.

Nr. 17.234—1942.

DECIZIUNE

Noi, Colonel Constantin Dumitrescu, Prefectul județului Hunedoara,

Având în vedere ordinele Ministerului Afacerilor Interne Nr. 24.034—1942 și Nr. 43.568—1942 în baza cărora suntem îndrumați a organiza pe teritoriul județului prisăci, în vederea intensificării culturei albinelor.

Având în vedere că Prefectura județului încă în anul 1941—1942, în cadrul planului general de activitate a distribuit în județ mai mulți stupi, în vederea încurajării apiculturei,

Având în vedere că în bugetul anului în curs avem o prevedere de 100.000 lei, în scopul continuării acestei acțiuni, care în anul trecut a dat roade foarte bune,

Având în vedere că, cultura iepurilor de casă rasa „Angora" este foarte rentabilă pentru cetățeni, producând atât lâna care este de o calitate foarte bună, cât și carnea care se poate consuma, fiind un aliment foarte prețuit,

Având în vedere că în bugetul anului în curs avem o prevedere bugetară de 160.000 lei pentru înființarea câtorva stațiuni pentru creșterea acestei rase de iepuri,

www.dacoromanica.ro

In baza Cap. IV. al Decretului Lege Nr. 143 din 20 Februarie 1942, pentru modificarea unor dispoziţiuni din legea administrativă şi a tabloului de taxe şi impozite comunale,

DECIDEM:

Art I. — Intocmim, în conţinutul de mai jos, următorul

REGULAMENT

pentru distribuirea stupilor şi a iepurilor de casă rasa „Angora" şi reglementarea funcţionărei staţiunlor apicole şi leporale.

SECŢIUNEA I.

Distribuirea stupilor şi obligaţiunile ce revin cetăţenilor care au primit stupi dela judeţ.

Art. 1. — Pentru reînvierea ocupaţiunei albinăritului şi pentru îmbunătăţitul hranei ţăranului, prin introducerea mierei ca aliment în hrana lui obişnuită, dispunem confecţionarea unui număr de 60 (şasezeci) stupi sistematici care se vor distribui ţăranilor doritori a se ocupa cu creşterea albinelor, pe lângă condiţiunile de mai jos.

Art. 2. — La acelaş regim vor fi supuşi şi cetăţenii cărora li s'au distribuit cei 66 (şasezeci şi şase) de stupi în decursul anului bugetar 1941—1942.

Art. 3. — Toţi cei care au primit asemenea stupi, sau vor primi de aici înainte, vor fi obligaţi ca să dubleze numărul stupilor, până cel mai târziu la 1 Noemvrie a anului următor.

Art. 4. — Mierea rezultată din stupii primiţi gratuit şi sistemaţizaţi în urma acţiunei noastre, va forma

www.dacoromanica.ro

proprietatea cetățeanului respectiv, cu excepția a 20% din totalul producției, pe care proprietarul stupului este obligat a o vinde, iar costul ei să-l facă venit în bugetul județului.

Art. 5. — Produsul acestui venit va servi pentru creiarea unui fond în vederea continuării acțiunei începute, înscriindu-se în bugetul județului, la capitolul destinație specială, articol aparte cu destinația exclusivă de a servi scopul de mai sus.

Art. 6. — Cei care din motive nejustificate nu satisfac obligațiunile prevăzute la art. 3 din prezenta deciziune, sau din orice motiv nu varsă valoarea cotei de 20% din totalul producției de miere recoltată, conform art. 4, pierd dreptul asupra proprietății stupului și va fi obligat pe cale administrativă să restitue stupul județului, care-l va da altui cetățean din aceiași comună, propus de organele administrative.

Art. 7. — Proprietarul stupului, în momentul când prin vărsămintele prevăzute la art. 4, a acoperit prețul de cost al stupului, comunicat de Prefectură odată cu predarea stupului, devine proprietar absolut al stupului, fiind totuși obligat a continua acțiunea de înmulțire prevăzută la art. 3, al prezentului regulament, fiind supus în această privință controlului organelor administrative delegate de noi cu această misiune.

Art. 8. Din fondul creiat conform art. 5 și din pevederile bugetare înscrise în bugetul financinr 1942, prefectura poate institui premii anuale, care se vor decerne celor mai buni apicultori, care au dat dovadă că au înțeles întocmai acțiunea noastră și au reușit ca să-și creieze prisăci model, sub toate punctele de vedere.

www.dacoromanica.ro

Art. 9. — In timpul iernei, sau în vremea când muncile agricole permit, fiind terminate, medicii veterinari și inginerii agronomi vor ține conferințe cu cetățenii, dându-le sfaturi și îndrumări în domeniul acțiunei apicole.

Aceste cursuri vor fi urmate și de învățătorii și preoții din comună.

Art. 10. — Medicul veterinar și inginerul agronom sunt obligați a da sfaturi gratuite apicultorilor despre îngrijirea albinelor, locul unde trebuesc așezați stupii pentru un bogat câmp de recoltare, precum și pentru recoltarea mierei.

Art. 11. — In conformitate cu Decretul Regal Nr. 1303 din 28 Martie 1936, boala stupilor trebue declarată obligatoriu la primărie, pe baza cărei declarații medicul veterinar de circumscripție este obligat a cerceta stupul și a da consultații gratuite.

SECȚIUNEA II.

Stațiuni pentru cultura epurilor de „Angora".

Art. 12. — Se înființează în județul Hunedoara, la sediul celor 12 plase, câte o stațiune de creștere a iepurilor de casă de rasa „Angora", compusă la început din un iepure și două femele.

Art. 13. — Procurarea acestor iepuri se va face dela art. 20. din bugetul județului.

Art. 14. — Stațiunile dela cele douăsprezece preturi vor funcționa sub îngrijirea pretorului respectiv.

Art. 15. — Puii rezultați din înmulțirea iepurilor vor fi distribuiți de prefectură primăriilor din județ, tot în aceeași proporție de un iepure și două femele,

www.dacoromanica.ro

care sunt obligate a înființa crescătorii, întreținute din bugetul lor.

Art. 16. — Puii rezultați din aceste crescătorii vor fi distribuiți de primării, la ordinul Prefecturei, cetățenilor doritori a înființa crescătorii proprii, în condițiunile de mai jos.

Art. 17. — Fiecare cetățean, doritor a cultiva creșterea iepurilor, este obligat a-i îngriji după dispozițiunile date de noi, făcându-le cotețe după modelul tip întocmit de serviciul tehnic județean și fiind cu permanentă grijă ca regenerarea rasei să fie asigurată prin încrucișarea puilor cu iepuri de altă genealogie.

Art. 18. — Crescătoriile proprietatea județului și ale comunelor sunt obligate a preda Prefecturei toată lâna rezultată din tunsura iepurilor, în scopul înființărei unei țesătorii județene.

Proprietarii particulari, care și-au creiat crescătorii din iepuri dăruiți de Prefectură din stațiunile Prefecturei sau Primăriilor, sunt obligați a da în natură Prefecturei jumătate din recolta de lână obținută, iar ceealaltă jumătate se consideră blocată, producătorii fiind obligați a o vinde Prefecturei la prețul pieței.

Art. 19. — Pentru stațiunile de iepuri dela preturi, prefectura plătește anual suma de 200 lei de fiecare iepure, drept costul întreținerei, pretorii fiind obligați ca în contul acestor sume să dea iepurilor hrana necesară, după instrucțiunile primite.

Art. 20. — Dispozițiunile art. 9, 10 și 11 din prezentul regulament se aplică și crescătorilor de iepuri.

www.dacoromanica.ro

SECȚIUNEA III.

Dispoziținni finale și tranzitorii.

Art. 21. — Pentru respectarea dispozițiunilor cuprinse în prezentul regulament Prefectura, prin contenciosul său, va încheia cu fiecare cetățean căruia i s'au dat iepuri sau stupi pentru albine, un contract, care va cuprinde obligațiunile prevăzute în prezentul regulament.

Art. 22. — Pretorii din județ, medicii veterinari, inginerii agronomi, notarii și primarii comunelor sunt încredințați de noi cu controlul aplicărei prezentului regulament.

Art. 23. — Celor ce contravin dispozițiilor prezentului regulament, pe lângă sancțiunile prevăzute în articolul respectiv, li se aplică pedeapsa amenzii dela 500—1000 lei, iar în caz de recidivă dela 500—1500 lei.

Art. 24. — Prezentul regulament intră în vigoare după aprobarea și publicarea lui în Buletinul Oficial al județului.

Deva, la 10 Iunie 1942.

Prefectul județului Hunedoara:
Colonel C. DUMITRESCU.

Acest regulament a fost aprobat prin ordinul Ministerului Afacerilor Interne, Direcțiunea Administrației Locale Nr. 8099 J. din Iulie 1942.

www.dacoromanica.ro

MODEL

Primăria Comunei.....

Nr. ..... 1942.

DECIZIUNE

Noi,..... primarul comunei .

Având în vedere ordinul Ministerului Afacerilor Interne Nr. 13.809 din 1 Iulie a. c. prin care s'a dispus ca, din ordinul Dlui Mareșal Ion Antonescu Conducătorul Statului, să se organizeze în comunele rurale ateliere în scopul:

— formării micilor meseriași, atât de necesari la țară,

— satisfacerea nevoilor satelor,

— ridicarea standardului de viață al sătenilor,

Având în vedere că în conferința administrativă, ținută sub președinția Dlui Subprefect al județului Hunedoara, în ziua de 22 Iulie a. c. la pretura plășii Deva, s'a hotărît asocierea comunelor din plasă în scopul aducerei la îndeplinire a acestui ordin,

Având în vedere dispozițiile art. 111 și 194 din Legea Administrativă,

Decidem:

Art. I. Votăm, în conținutul de mai jos, statutele asociației speciale a comunelor din plasa Deva, în scopul organizării atelierelor de meseriași.

www.dacoromanica.ro

Art. II, Aprobăm din partea noastră o contribuție de Lei..... din bugetul comunei, drept subvenție Asociației comunelor din plasa Deva.

Art. III. Prezenta deciziune intră în vigoare după aprobarea Prefecturei, ca autoritate tutelară, conform art. 111 din Legea Administrativă.

Art. IV. Cu executarea prezentei deciziuni se încredințează primarul comunei.

.....la .... 1942.

Primar,

Notar,

MODEL

STATUT

pentru asocierea comunelor din plasa Deva, în scopul organizării atelierelor de meseriași

SCOPUL ASOCIAȚIEI

Capitolul I.

Art. 1. Comunele . . . . . (toate comunele), din plasa Deva, se asociază între ele în scopul organizării unor ateliere de meseriași în comunele rurale.

Art. 2. Scopul urmărit de aceste ateliere este:

a) Formarea micilor meseriași, atât de necesari, mai ales la țară,

b) Satisfacerea nevoilor satelor,

c) Ridicarea standardului de viață al sătenilor.

www.dacoromanica.ro

SEDIUL ASOCIAȚIEI

Capitolul II.

Art. 3. Sediul asociației este în orașul Deva, la Pretura plășii Deva.

Art. 4. Sediul atelierelor va fi fixat prin decizi-unea președintelui, în măsura în care se înființează aceste ateliere.

La punerea în aplicare a prezentului statut vor funcționa următoarele ateliere:

a) Un atelier de cismărie în comuna Bârsău.
b) Un atelier de lemnărie în comuna Șoimuș.
c) Un atelier de fierărie în comuna Simeria.
d) Un atelier de croitorie în comuna Simeria.

MODUL DE ADMINISTRARE

Capitolul III.

Dispoziții generale

Art. 5. Asociația este administrată de către adunarea generală, compusă din maeștrii conducători de ateliere, pretorul plășii, primarii comunelor asociate, notarii comunelor sedii de ateliere și un consiliu de administrație, compus din un președinte, care este de drept pretorul plășii Deva, notarii comunelor dela sediul atelierelor înființate, trei membri aleși de adunarea generală a comunelor asociate, dintre primarii și notarii comunelor, maeștrii conducători de ateliere și secretarul plășii, care este de drept și secretarul asociației.

Art. 6. Pentru verificarea conturilor și cassieriei asociației, se constitue o comisiune de control, com-

www.dacoromanica.ro

pusă din trei membri și anume: un membru ales de către adunarea generală și doi membri delegați de Prefectură, dintre funcționarii financiari ai Prefecturei, de preferință contabili

Adunarea generală.

Art. 7. Adunarea generală se compune conform art. 5 din prezentele statute.

Secretarul adunărei generale este secretarul plășii Deva.

Art. 8. Adunarea generală se întrunește în ședință ordinară la începutul lunei Martie, iar în ședință extraordinară ori de câte ori este necesar. Convocarea se face de către președinte prin invitații scrise.

Art. 9. Participarea la ședințele adunărei generale este personală. Nici un membru nu are dreptul de a fi reprezentat.

Adunarea generală lucrează valabil cu majoritatea absolută a membrilor săi. Deciziunile se iau cu majoritatea voturilor membrilor prezenți. In caz de paritate votul președintelui decide.

Art. 10. Ori care membru al adunărei ganerale are dreptul să ceară a i se pune la dispoziție actele, dosarele, sau registrele de care are nevoe pentru studierea chestiunilor ce dorește a supune deliberării adunărei generale.

Membrul interesat în vre-o chestiune supusă desbaterilor adunării generale, — fie că acel interes este al său personal, sau al unei rude a sale, până la al patrulea grad inclusiv, — este obligat a-și declara incompatibilitatea la începutul ședinței și a se

www.dacoromanica.ro

retrage din desbateri. Contravenienții la aceste dispoziții vor fi sancționați cu revocarea mandatului și vor fi ținuți să despăgubească asociația de toate daunele ce le-ar fi cauzat.

Art. 11. Asupra discuțiunilor urmate în ședința adunării generale și a deciziilor luate se încheie un proces verbal care va fi semnat de președinte, de membrii prezenți și de secretar.

Procesele verbale se vor trece într'un registru special, parafat și numerotat.

Hotărîrile sunt executorii prin ele însile, afară de cazul când legile sau regulamentele prevăd și o altă aprobare superioară.

Art. 12. Atribuțiunile adunării generale sunt următoarele:

a) Fixează cotizațiile pe care comunele asociate le dau anual asociației.

b) Votează bugetul.

c) Aprobă împrumuturile necesare asociației.

d) Votează conturile de gestiune ale asociației.

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE

Art. 13. Consiliul de Administrație, compus conform dispozițiunilor dela art. 5, se întrunește în mod obligatoriu cel puțin odată pe lună și ori de câte ori este convocat de președinte.

Art. 14. Dispozițiile art. 9, 10 și 11 din prezentul statut sunt aplicabile și consiliului de administrație.

Art. 15. Consiliul de administrație decide și rezolvă, cu depline puteri, toate chestiunile privitoare la organizarea și exploatarea asociației.

www.dacoromanica.ro

El va avea următoarele atribuțiuni:

1. Stabilește normele pentru angajarea și efectuarea operațiunilor de venituri și cheltueli, precum și modul de aplicare a bugetului. Aprobă proiectele de lucrări, executarea lucrărilor și furniturilor prin licitație publică, sau bună învoială și lucrările în regie prevăzute în buget.

Face virimentele dela un articol bugetar la altul, în cursul executării bugetului.

Numește, avansează, revocă și concediază funcționarii întreprinderei și aprobă retribuțiunile funcționarilor în limita normelor stabilite prin legi și regulamente.

In general decide în toate chestiunile ce privesc asociația, cu excepția acelora care sunt rezervate prin legi și regulamente altor autorități superioare.

PREȘEDINTELE ASOCIAȚIEI

Art. 16. Președintele asociației este însărcinat cu conducerea tehnică, comercială și administrativă a asociației.

Art. 17. Atribuțiunile președintelui:

1. Președintele este referentul tuturor chestiunilor prezentate adunărei generale și consiliului de administrație și ia parte în mod obligatoriu la ședințe, cu vot deliberativ.

2. In limitele sumelor fixate de consiliul de administrație președintele este în drept a angaja, după a sa chibzuire, orice lucrare de exploatare tehnică curentă și orice reparațiuni, transformări, extinderi și să aprobe plata lor.

www.dacoromanica.ro

3. El are sub ordinele sale întreg personalul.

4. Elaborează darea de seamă și face încheierea socotelilor în termenele prevăzute de legi și regulamente.

5. Pregătește, pe a sa răspundere, toate proectele de regulamente și lucrări, planurile, rapoartele, devizele, caietele de sarcini ale lucrărilor și furniturilor, anteproiectele de buget, conturi și bilanțuri, supunându-le aprobării consiliului de administrație.

6. Ingrijește de regulata ținere a registrelor.

7. Prezintă consiliului de administrație, însoțite de referatele de specialitate, proiectele actelor de dispoziție.

8. Prezintă consiliului de administrație proiectele de tarife, însoțite de o documentată expunere de motive.

9. Ține la curent consiliul de administrație cu situația financiară a asociației.

10. Ingrijește ca fondurile asociației să fie consemnate în conformitate cu dispozițiunile legei.

11. Aprobă concediile de odihnă ale tuturor angajaților și funcționarilor.

12. Președintele ia primele măsuri disciplinare împotriva tuturor funcționarilor, ordonând cercetările prealabile, al căror rezultat îl va prezenta consiliului de administrație.

El va putea hotărî suspendarea provizorie a funcționarilor numai în cazuri excepțional de grave, când întârzierea măsurilor ar fi dăunătoare intereselor asociației. Deciziunea de suspendare va fi supusă spre ratificare consiliului de administrație, în prima ședință.

www.dacoromanica.ro

13. Președintele reprezintă asociația, personal sau prin împuterniciți, în relațiunile cu diferite instituțiuni de Stat și cu particularii, precum și în fața instanțelor judecătorești.

CONTROLUL

Art. 18. Operațiunile contabile ale asociației sunt supuse controlului Comisiei județene pentru verificarea conturilor de gestiune.

Art. 19. Membrii comisiunei de control, constituită conform art. 6 din prezentul statut, se vor întruni cel puțin odată pe trimestru și vor consemna într'un proces verbal toate observațiile în legătură cu executarea controlului.

Art. 20. Comisiunea de control va lucra în plenul său și va avea următoarele atribuțiuni:

1. Supraveghează contabilitatea asociației, prin verificarea amănunțită și periodică a registrelor comerciale, a căror ținere la zi o certifică.

2. Controlează inventarul asociației încredințându-se dacă e întocmit în conformitate cu dispozițiunile legilor, regulamentului și cu instrucțiunile Ministerului de Interne.

3. Examinează bilanțul și conturile de gestiune, la finea anului.

Art. 21. Rezultatul verificărilor, revizuirilor și controlului va fi consemnat într'un raport, în care se vor arăta constatările făcute și propunerile comisiunei. Raportul va fi supus de către comisiune Consiliului de administrație.

www.dacoromanica.ro

Capitolul IV.

Contabilitate și finanțe.

Art. 22 Asociația se administrează după principiile legei contabilității publice și a legei pentru simplificarea formalităților de angajare a cheltuelilor din 26 Ianuarie 1940, cu modificările ulterioare.

Art. 23. Asociația este obligată, din momentul începerii activității sale, să întocmească un inventar al întregului său patrimoniu, cu arătarea valorilor respective, precum și un cont detailat cuprinzând toate datoriile la valoarea lor reală, pentru a se putea determina, prin compararea activului cu pasivul, valoarea reală a averei. Inventarul va fi aprobat și semnat de consiliul de administrație.

Art. 24. Veniturile brute ale asociației sunt de două feluri:

a) Subvenții fixe, pe care le plătesc comunele odată pentru totdeauna, necesare organizării atelierelor.

b) Taxele încasate dela particulari, pentru lucrările prestate în atelierele organizate.

Art. 25. Asociația nu poate executa nimănui servicii fără plată.

Art. 26. Adunarea generală va întocmi anual bugetul și planul financiar al regiei.

Bugetul regiei formează anexă la bugetul comunelor, în care va figura numai cu cota parte din profitul net, ce se va cuveni comunei respective.

Art. 27. Bugetul se compune din:

1. Bugetul ordinar de exploatare și întreținere, care cuprinde în mod obligatoriu la cheltueli:

www.dacoromanica.ro

a) Cheltueli de exploatare, întreținere și administrație.

b) Dobânzile și amortismentele exigibile în exercițiul corespunzător la împrumuturile neachitate, cât și alte obligații de plată exigibile (inclusiv redevențe).

c) O alocare pentru deschidere de credite suplimentare și extraordinare, iar la venituri:

2. Bugetul veniturilor cuprinde totalitatea veniturilor provenite din activitatea asociației, venituri izvorîte din exploatarea diverselor bunuri afectate asociației, din cotizațiuni sau contribuțiuni speciale, cât și drepturile ei de orice natură față de terți.

La venituri figurează deasemeni eventualele subvenții acordate, tranșele încasabile în cursul unui exercițiu bugetar din împrumuturile contractate, cât și cota parte de prelevat din fondurile proprii de amortizare și reînoiri, desvoltare, etc., ce va fi necesară pentru acoperirea cheltuelilor extraordinare ale asociației și care nu pot fi acoperite din veniturile ei normale.

3. Bugetul extraordinar al investițiunilor și reînoirilor, care va cuprinde la cheltueli toate investițiile necesare sporirei capacității asociației, precum și reînoiri și reparațiuni mari, iar la venituri, excedentul din bugetul ordinar, prelevări din fondul de desvoltare, din fondul de amortisment și reînoiri, din fondul de rezervă și eventuale împrumuturi.

Art. 28. In cursul executărei bugetului, în caz de nevoe, sau pentru a obține rezultate mai bune, orice cheltueli bugetare, — cu excepția celor prevăzute pentru plata personalului administrativ specificat în statele de plată ale asociației, — vor putea fi sporite cu apro-

www.dacoromanica.ro

barea consiliului de administrație, dacă vor fi sporuri de venituri suficiente pentru acoperirea cheltuelilor propuse.

Art. 29. Virimentele dela un articol bugetar la altul, în cursul exercitării bugetului, vor putea fi făcute de consiliul de administrație.

Art. 30. Exercițiul financiar începe la 1 Aprilie și se termină la 31 Martie.

Angajările și ordonanțările de cheltueli vor putea fi făcute până la finele exercițiului bugetar.

In cazul când recepția nu se va putea face în cursul aceluiaș exercițiu, în care s'a făcut și angajarea respectivă, angajarea cheltuelilor din exercițiul precedent se va reporta pe exercițiul bugetar următor.

Art. 31. Angajarea și efectuarea operațiunilor de venituri și cheltueli, precum și stabilirea modalităților de aplicare a bugetului sunt date în atribuțiunea consiliului de administrație.

Dacă bugetul asociației, din orice motive, nu ar obține cuvenitele aprobări până în ziua de 31 Martie, consiliul de administrație este autorizat a începe executarea bugetului pentru cheltueli curente, privind asigurarea unei exploatări continue și raționale a asociației, respectând ca prevederi maxime creditele bugetului anului precedent.

Art. 32. Bilanțul și contul de profit și pierderi va fi întocmit și înaintat în termen de 2 luni, dela sfârșitul exercițiului financiar, împreună cu inventarul general și darea de seamă.

Valoarea bunurilor, care prin natura lor sunt su-

www.dacoromanica.ro

puse uzurei sau deprecierei, va fi amortizată în mod corespunzător.

Cota amortizărei se va hotărî anual de consiliul de administrație, la propunerea directorului.

Bunurile mobile se vor socoti cu prețurile de cost, sau cu prețul zilei, dacă acesta este inferior.

Creanțele dubioase se vor trece cu valoarea probabilă; acele care nu se pot încasa se vor scădea, iar rentele și obligațiunile se vor trece la cursul zilei.

Art. 33. In caz de urgentă necesitate președintele poate angaja, pe a sa răspundere, cheltuelile strict indispensabile, rămânând a le supune ratificărei consiliului de administrație, în prima ședință următoare.

Toate proectele de operațiuni, contracte și hotărâri care angajează cheltueli noui, sunt supuse de președinte aprobărei consiliului de administrație, după ce în prealabil se va fi luat viza contabilă, iar pentru proiectele de contracte și viza contenciosului.

Cheltuelile de natură periodică sunt considerate ca angajate dela începutul exercițiului, putând fi ordonanțate fără aprobarea specială din partea consiliului de administrație.

Controlul preventiv se va face în conformitate cu prevederile legale, de către secretarul preturei.

Art. 34. Operațiunile de încasări și plăți ale asociației se vor face prin casieria asociației.

Capitolul V.

Repartizarea beneficiului net.

Art. 35. Beneficiul net ce rezultă la încheierea conturilor de gestiune, se repartizează comunelor mem-

www.dacoromanica.ro

bre ale asociației, și se poate distribui funcționarilor cari au contribuit prin munca lor la organizarea și buna funcționare a asociației.

Art. 36. Repartizarea beneficiului se face având-du-se în vedere cota capitalului cu care comuna a contribuit la finanțarea asociației.

Capitolul VI.

Recrutarea personalului tehnic.

Art. 37. Meseriașii conducători de ateliere vor fi angajați prin contracte de muncă, potrivit normelor stabilite în legea contractelor de muncă.

Art. 38. Conducătorul atelierului este obligat a angaja numărul de ucenici fixat de către președintele asociației și a-i învăța meseria respectivă, pe propria lui răspundere.

DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANSITORII

Art. 39. Statutele prezente intră în vigoare după votarea lor de către primăriile comunelor asociate, conform art. 194 din legea administrativă, și aprobarea Prefecturii.

Art. 40. Lucrările de birou ale asociației se îndeplinesc în mod obligatoriu și gratuit de funcționarii preturei și ai primăriilor în care atelierele respective își au sediile.

Art. 41. Președintele, membrii adunărei generale, membrii consiliului de administrație, cenzorii și tot personalul de conducere și control, cu excepția personalului tehnic, prestează serviciul gratuit și nu au dreptul decât la rambursarea cheltuelilor efective.

www.dacoromanica.ro

MODEL de regulament tip, privitor la înfiinţarea atelierelor şi întreprinderilor comunale, conform Ordinului Ministerului Afacerilor Interne, Direcţiunea Administraţiei Locale Nr. 16025—1942.

REGULAMENT COMUNAL

Art. I. Se înfiinţează un atelier comunal cu secţii de . . . . . având drept scop:

a) de a uşura viaţa locală prin desfacere de produse eftine.

b) de a forma meşteşugari, în special dintre copiii sătenilor.

c) de a creia venituri comunei.

Art. II. Atelierul stă sub controlul şi directa supraveghere a primarului. El va funcţiona într'un local corespunzător, pus la dispoziţie de comună şi va fi condus de unul sau mai mulţi maeştri — după numărul secţiilor — angajaţi cu contract şi plătiţi cu o cotă din beneficiul net, care se va fixa prin decizie de primar.

Art. III. Până la creiarea veniturilor proprii, comuna, asociaţia comunelor din plasă sau judeţ, va pune la dispoziţie fondurile necesare pentru achiziţionarea şi amenajarea localului, înzestrarea cu unelte şi angajarea personalului necesar.

Acest fond va fi restituit în termen de un an dela înfiinţarea atelierului.

Art. IV. Vor fi admişi ca ucenici în atelierele comunale numai copiii sătenilor din localitate şi împrejur, cu precădere orfanii, fiii de invalizi şi concentraţi, dornici de a deveni meşteşugari.

Ucenicii vor fi angajaţi şi instruiţi în condiţiunile prevăzute de legea pentru exercitarea meseriilor.

www.dacoromanica.ro

GESTIUNEA ATELIERULUI

Art. V. Gestiunea atelierului comunal va fi cuprinsă în bugetul general al comunei, în cap. „Ordinar", sub un paragraf special, intitulat, la venituri şi cheltueli, „Atelierul comunal".

La venituri se înscrie suma încasărilor provenite din lucrări în atelier, subvenţii, donaţii, etc.

La cheltueli se înscrie, sub articole deosebite: plata personalului, procurarea materialului, chirii, etc.

Regulele de contabilitate comunală sunt aplicabile şi contabilităţei atelierului.

Art. VI. Din beneficiul net se va achita lunar cota de salariu cuvenită personalului, pe bază de stat, din care să rezulte valoarea lucrărilor efectuate, costul materialelor şi beneficiul net.

Art. VII. Incasarea veniturilor la ateliere se va face prin chitanţiere ajutătoare, numerotate, sigilate şi semnate de pretor. Despre chitanţierele ajutătoare se va ţine evidenţa la pretură.

Sumele încasate se vor face venit lunar în cassa comunală, prin recipisierul de încasarea veniturilor, anexându-se la chitanţier vârful recipisei.

Art. VIII. Comenzile de lucrări se vor adresa primarului, care dispune maestrului efectuarea lucrărei printr'o foaie de comandă, formular tip, ce se va complecta gratuit de funcţionarii comunali.

Maestrul efectuează lucrarea, complectează foaia de comandă cu preţul şi încasează suma cu chitanţierul ajutător. La cotorul chitanţei se va anexa foaia de comandă.

Art. IX. Maeştrii sunt gestionari publici.

www.dacoromanica.ro

Se va pune la dispoziţia maestrului un fond de rulment, pentru procurare de materiale, în raport cu comenzile primite şi desvoltarea ce va lua atelierul.

Art. X. Controlul atelierului şi gestiunei se va face obligatoriu lunar de notar.

Art. XI. Inventarul atelierului, cu toate uneltele ce posedă, se va întocmi şi conduce la zi de notar.

In atelier se va afişa un subinventar, semnat de maeştri, care răspund de toate obiectele înscrise în el.

Dispoziţiuni finale

Art. XII. Comuna mai poate înfiinţa prin decizie orice alte ateliere şi întreprinderi comunale, cărora li se va aplica în totul dispoziţiunile prezentului regulament.

Acest regulament a fost aprobat de noi azi, la... 194...

NOTAR, *PRIMAR,*

www.dacoromanica.ro